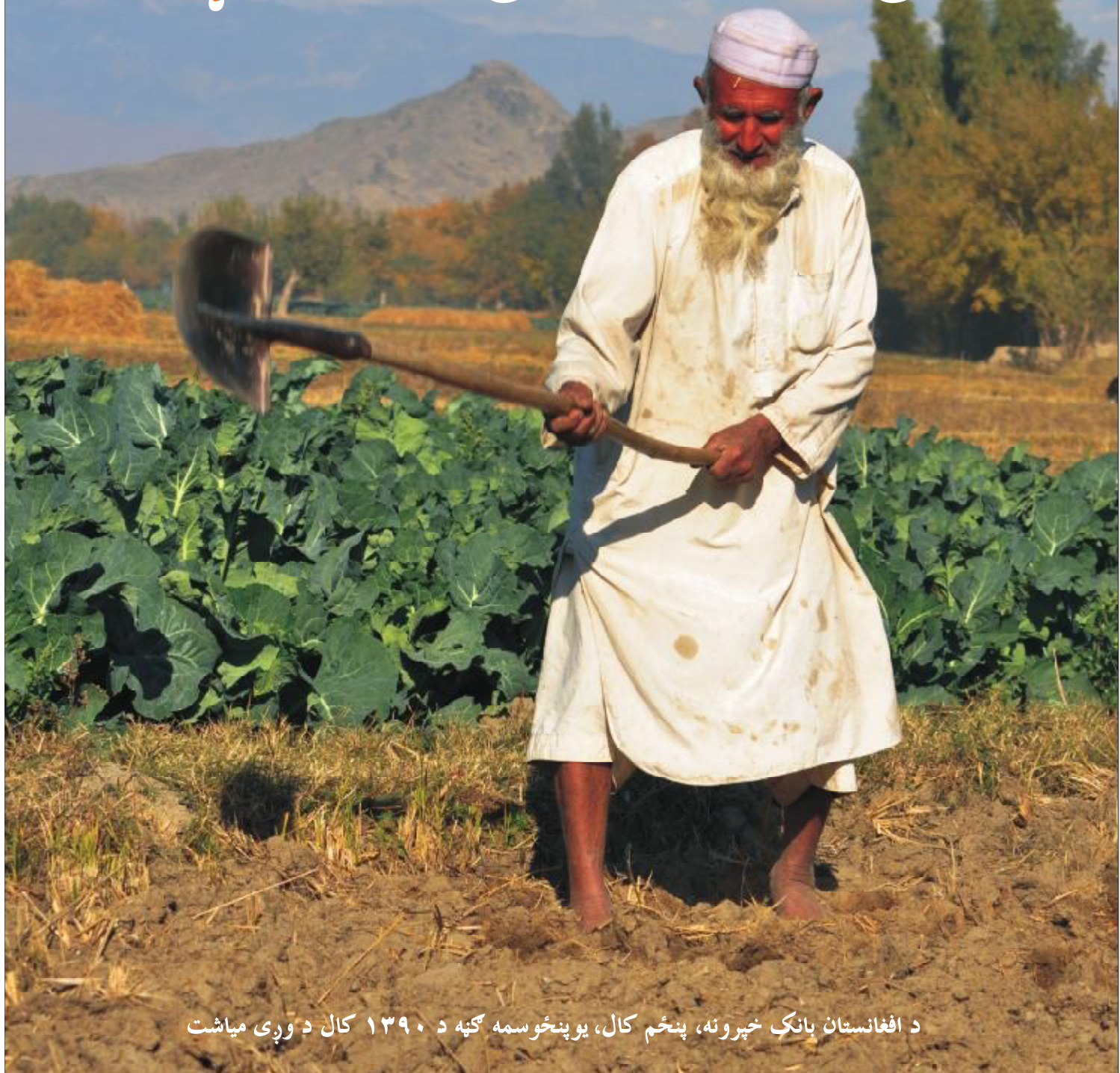

بانک

کرنی ته پاملرنه ملی عواید لوړوی

د افغانستان بانک خپرونه، پنځم کال، یو پنځوسمه گڼه د ۱۳۹۰ کال د وږي میاشت

د افغانستان بانک خبرتيا

د افغانستان بانک د مخکنی خبرتيا په لړ کې، يو ځل بيا گرانو هيوادوالو ته خبر ورکوي چې د خپلو راکړو او ورکړو د لا اسانتيا لپاره، هغه زړې، مندرسې او شلیدلې پیسې چې په لاس کې لري، کولای شي په لږ وخت کې د افغانستان بانک او د سوداگریزو بانکونو ټولو نمایندگیو ته د هیواد په ۳۴ ولایتونو کې وسپاري او پر ځای یې نوی بانکوټونه تر لاسه کړي. باید یادونه وشي، هغه بانکوټونه چې له ۱۳۸۲ هجری لمریز کال څخه تر اوسه په چلند کې دي، ټول یو شان ارزښت لري او په ارزښت کې هېڅ ډول توپیر نشته او زموږ هيوادوال کولای شي، یوازې هغه بانکوټونه د بدلیدو لپاره راوړي چې زاړه، بیکاره او مندرس شوي وي. هېڅوک نشي کولای د زړو او مندرسو بانکوټونو د بدلولو په وخت کې کمیشن واخلي. د هر ډول کمیشن اخیستل غیر قانوني او د سرغړونکي سره به قانونی چلند وشي. زموږ هيوادوال په راتلونکې کې هم کولای شي، زاړه او مندرس بانکوټونه چې په لاس کې لري وخت په وخت د تعویض لپاره سوداگریزو بانکونو ته راوړي، خپلو حسابونو ته یې وسپاري او یا یې پر ځای نوي بانکوټونه تر لاسه کړي.

د دې ګڼې مطالب

نقدینګی یا سیالیت، بانکها و کمپنی های بیمه ...

د افغانستان بانک قانون

کار یعنی چه؟

مودل های اقتصادی چه را گویند؟

د چین هیواد ولې دومره چټک پر مخنګ وکړ؟

سرمایه انسانی کدام نکات را در بر دارد؟

توسعه و تقویت فارم های زنبور داری، باعث رشد ...

پدیده پول شویی چگونه بوجود آمد؟

مالیات چیست؟

د هیواد کرنیز ډګر ته پاملرنه څه پایله لری؟

نگاهی به زندگی آدم اسمیت

مزیت و خوبی های پرداخت الکترونیکی

BANK بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

مدیر مسول: محمد کبیر کاووسی

گزارشگران: عبداللطیف بایانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: عبدالقیوم رووف ارغند

فوتو راپورتر: زیرک ملیا

همکار تخنیکي: یما عقیف

ترجمه: شفیق الله بارز، عین الله عیان و کامران پوپل

آدرس: د افغانستان بانک

آمریت عمومی اسناد و ارتباط

تلیفون: ۰۰۹۳۲۰۲۱۰۳۸۱۵ / ۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۲۰۲۱۰۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@centralbank.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.centralbank.gov.af

محصولات زراعتی افغانستان، با

استندرد بین المللی صادر خواهد شد

افغانستان در قسمت بیلانس صادرات و واردات همه وقت با اختلاف فاحش و چشمگیری مواجه بوده که تقریباً واردات افغانستان حدود هشتاد فیصد تخمین شده است.

محصولات صادراتی افغانستان که عمدتاً قالین و میوه های تازه و خشک را در بر می گیرد، با وجود مرغوبیت و داشتن عالیترین کیفیت، چون زمینه ها و معیار های مورد نیاز در کشور وجود ندارد، به نازلترین قیمت وارد بازار های خارجی میگردد و عاید نا چیزی از آن بدست میآید. در پهلوی موجودیت مشکلات ترانزیتی میان افغانستان و کشور های همسایه مخصوصاً پاکستان و ایران، نبود امکانات پروسس، بسته بندی و سرد خانه ها جهت نگهداری آن، بیشترین قسمت میوه های خوشمزه و اعلی را از بین برده و یا کیفیت آنرا فوق العاده پایین میآورد.

با بسته بندی معیاری و انتقال مصئون محصولات صادراتی افغانستان بخارج، افزایش قابل ملاحظه یی در قیمت فروش آنها بعمل میآید، همچنان ایجاب مینماید برای نیل به این مأمول بازار های جدید برای محصولات صادراتی کشور، توسط مراجع ذیربط جستجو گردد، که بازار های جدید نیز در افزایش عاید حاصله ازین محصولات اثر گذار خواهد بود.

نمود اینچنین یک مرجع کاملاً محسوس بوده و فعالیت آن میتواند بیشتر مشکلات را در عرصه صادرات و افزایش عواید ملی از بین ببرد.

از سوی دیگر سرمایه گذاری در حصه بسته بندی و بازار یابی برای میوه ها و دیگر محصولات زراعتی افغانستان جهت صدور بخارج از کشور، باعث تشویق سرمایه گذاران خارجی و داخلی گردیده تا آنها نیز تشویق شوند و درین عرصه و عرصه های مشابه دیگر سرمایه گذاری نمایند.

ما باور داریم که اعمار و ایجاد پارک لوژستیکي در کشور در پهلوی نفع برداری سر شار شرکت مذکور، عواید ناشی از صادرات افغانستان را بلند برده و همچنان زمینه ایجاد شغل برای صد ها تن از هموطنان ما را فراهم میسازد. ●

یاد آوری

به غیر از سرمقاله که دیدگاه رسمی د افغانستان بانک است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر میگردد، همچنان استفاده از تصاویر مجله بانک با ذکر مأخذ مجاز است.

نقدینگی یا سیالیت، بانکها و کمپنی های بیمه را با هم وصل میکند

اروپایی به سطح ملی، در جریان تصویب شدن است که از آن دو موضوع به خوبی قابل دید میباشد:

نخست اینکه شرکت های بیمه باید یک تصویر کلی از خطراتی را که متوجه فعالیت های شان در بخش های بدهی و دارایی است به تصویر بکشند که این مسایل در بخش هایی چون نرخ تکتانه، انفلاسیون و چالش های احصائیوی در هر دو بخش (بدهی و دارایی) مانند سرمایه شرکا، املاک و کرایت را در بر میگیرد.

نهادهای مالی طی چند سال اخیر درک نموده اند که خطرات احتمالی را نباید دست کم گرفت و از آن عادی گذشت، زیرا همین خطرات احتمالی است که باعث ایجاد و روی کار آمدن خطرات حاد گردیده و در نتیجه خسارات هنگفتی را بر بیلانس شیت وارد میکند.

ایریک ویت، رئیس اتحادیه نهاد های مالی و سرمایه گذاری در لندن میگوید: اینکه ما هر تهدید و خطری را در عرصه دارایی و بدهی بطور جداگانه هدف قرار دهیم، بسیار گزاف خواهد بود، مگر اینکه طرح برای هدف قرار دادن چندین خطر در یک زمان را بکار ببریم، زیرا این مورد هم ارزان و هم به آسانی صورت می گیرد. ◀◀

خواهد گرفت و از طرف دیگر بانکها با استفاده از اجزای نظم بخش طرح بازل ۳ در سال ۲۰۱۰ سرمایه جدید را وارد کرده و نیز طرح های ناقص خود را مورد تعدیل قرار داده اند اما توجه بیشتر بالای موارد نقدینگی بازل ۳ صورت گرفته که این روند بانکها را وادار به تجدید نظر نموده و در نتیجه باعث ایجاد مفکوره سرمایه گذاری بالای دارایی های دراز مدت در مارکیت نمود.

پاسکال دوول رئیس عملیاتی در بخش سپرده های اتحادیه اروپا و مشاور نهاد سرمایه گذاری روزیل میگوید: طرح سولویسی ۲ در برگیرنده ۵۰۰۰ کمپنی بیمه در اروپا است که تخمیناً ۶۵۰۰ میلیون یورو مجموعه سرمایه آنها را تشکیل میدهد که این رقم دو برابر سرمایه سکتور تقاعد در این اتحادیه میباشد.

تصویر کلی از سولویسی ۲

همراه با عملی شدن سولویسی ۲ که قرار است در سال ۲۰۱۳ میلادی به منصفه اجرا گذاشته شود، شرکت های بیمه شاید نمیتوانند این مدت طولانی را بدون سرمایه گذاری سپری نمایند، این در حالیکه که فشرده این طرح توسط بعضی قانون گذاران در پرتو قانون نافذ کشور های

روی کار آمدن سولویسی ۲ و بازل ۳ گواه بر آنست که کمپنی های بیمه، طرح های سرمایه گذاری خود را مورد ارزیابی مجدد قرار داده و در صدد آن اند تا در منابع سود آور سرمایه گذاری نمایند و از طرف دیگر بانکها نیز در جستجوی منابع جدید تمویل یا تأمین وجوه اند. بدین ملحوظ طراحان امور نیز تلاش می ورزند تا با در نظر داشت منافع جانبین، رول بارز خود را در بر آورده ساختن اهداف نهایی بازی نمایند.

نهاد های مالی موجود در اتحادیه اروپا از یک حالت بسیار حساس میگذرند، زیرا قوانین و طرح های جدید سرمایه گذاری ایجاب میکند تا هر یک از این کشور ها طرح های سرمایه گذاری شانرا مورد تجدید نظر قرار داده و بسیار محتاطانه عمل کنند. برای کمپنی های بیمه، طرح سولویسی که قرار است سر از سال ۲۰۱۳ عملی شود، یک رهنمای خوبی خواهد بود. معیار های موجود، این طرح کمپنی های بیمه را از لحاظ خطرات چه در ساحه بیمه بدهی و چه هم در ساحه سرمایه گذاری دارایی ها در معرض دید قرار داده و سرمایه را منحصیث یک واحد اندازه گیری خطرات، در مارکیت به معرفی

ما در باره مؤثریت وسایل تأمینانی نماینده (Proxy Hedges) که به هدف تأمین مصونیت یا جلوگیری از خطرات اقتصادی نهایت دشوار (تقریباً جبران ناشدنی) ایجاد گردیده است، محتاط هستیم به دلیل آنکه این نوع وسایل میتواند در قضایای سنجش وقایعات فشار دهنده اقتصادی (Stress Scenario) از خود عدم سازگاری نشان داده و سرمایه گذارینها را در معرض خطرات بنیادی قرار دهد.

پاول فلوچر، رئیس بیمه و تقاعد بانک رویال اسکاتلند میگوید: "تحت پوشش قرار دادن خطرات در اتحادیه اروپا باعث از هم پاشیدن و انحراف بعضی مارکیت ها در بین کشور های عضو این اتحادیه خواهد شد که این روند شرکتهای بیمه را وامیدارد تا در مورد اداره مؤثریت بیمه شان در قسمت بدهی و دارایی توجه جدی نمایند."

آقای پاول به سخنان خود ادامه داده میگوید: "در ایالات متحده امریکا که کمتر تحت فشار قوانین بازنگری خطرات و جلوگیری از آن قرار گرفته است، طی ۱۰ الی ۳۰ سال اخیر درجه خطرات ناشی از سهل انگاری و دست کم گرفتن خطرات احتمالی حتی به ۱۰۰ درجه میرسد، و به همین ترتیب در انگلستان خط

انحنای اقتصادی این کشور بالاثر خطرات موجود در عرصه بدهی و دارایی شرکت های بیمه کاملاً تغییر جهت داده است که این موضوع ناشی میشود از تقاضای زیاد نهاد های سرمایه گذار و در آخرین تحلیل در پی این همه مسایل کدام دلیل مشخص اقتصادی وجود ندارد تا این همه تفاوت فاحش در این کشور ها را مشخص بسازد." او میگوید: "این روند با تطبیق طرح

سولوینسی ۲ و بازحسابی معاملات بدهی و دارایی شرکت های بیمه در کشور های اروپایی چون جرمنی و فرانسه حتی بیشتر از آنچه خواهد بود که تصور میشود، بنأ کمپنی های بیمه باید از قبل بالای این موضوع فکر کرده و طرح های خود را بسیار محتاطانه عملی نمایند تا بتوانند حد اقل منفعتی از سرمایه گذاری خود بدست بیاورند."

کاهش خطرات در عرصه سهم شرکا (سرمایه)

موضوع دومی که از جریان ارزیابی طرح

سولوینسی ۲ به مشاهده میرسد، این است که شرکت های بیمه بصورت متناسب باید یک مقدار پول از مایملک شرکا را نزد خود به امانت بگذارند که این مبلغ امانت ۳۹ فیصد مجموع سرمایه در مارکیت های سیال و الی ۵۹ فیصد مجموع سرمایه در مارکیت های کمتر سیال را تشکیل خواهد داد.

آقای دوول رئیس عملیاتی در بخش سپرده های اتحادیه اروپا، در مورد نگهداشت یک فیصدی سرمایه از جانب شرکت های بیمه میگوید: امروزه شرکت های بیمه فیصدی نگهداشت سرمایه را منحنی بیمه بسیار پائین آورده اند، طوریکه حتی به ۴ فیصد کاهش داده شده، در حالیکه در طول ادوار مختلف تاریخ از ۱۲ فیصد پائین نبوده است.

مقررات جدید نظم بخش

آقای دوول، در حالیکه استفاده از محتویات سولوینسی ۲ را محتاطانه اعلام میدارد، نهاد های قانونگذار ملی هنوز هم تلاش به خرج میدهند تا از مقررات سولوینسی ۲ استفاده بعمل بیاورند، بنأ کمپنی های بیمه باید همواره با این نهاد ها داخل تماس بوده و هر اقدامی مبنی بر بیمه کردن یک محصول جدید را با آنها در میان بگذارند تا منافع جانبین حفظ باشد.

نهاد سرمایه گذاری رزبل، در این اواخر کمیسیونی را موظف ساخته است تا

مجموعه ای از معیارهای موجود در مقرر سولویسی ۲ را آماده ساخته و در خدمت نهادهای بیمه قرار دهد تا آنها خود یک مدل داخلی را برویت معیارهای موجود در سولویسی ۲ آماده بسازند که گفته میشود خویتر و مفید تر نسبت به استندرد تجویز شده از جانب قانونگذاران ملی خواهد بود.

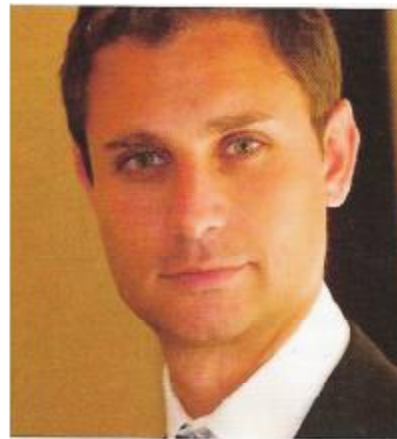
گفتنی است که این مقرر (مدل داخلی نهاد های بیمه) برای عامه مردم قابل دسترسی خواهد بود و نهاد سرمایه گذاری رزیل در ایجاد و انکشاف این مدل اظهار آمادگی نموده و امید میرد تا با عرضه کمک های همه جانبه این طرح را موفق بسازد.

آقای دوول میگوید، "تجاریبی که ما از حفظ و اداره امانات (سپرده ها) در بخش تقاعد گرفته ایم، برای ما می آموزاند که چطور باید عمل کرد. نهاد های بیمه امروز نباید در اثر سرازیر شدن دارایی های از هم متفاوت یعنی بیمه بخش های گوناگون سرمایه ی متاثر شوند، بلکه آنها باید قدرت تشخیص سرمایه گذاری در هر بخش از هم متفاوت را داشته باشند که با استفاده از این تشخیص آنها میتوانند هر مورد سرمایه گذاری یا بیمه را به جای خودش تخصیص داده و از سرمایه گذاری های شان منافع جانبین محفوظ خواهد بود."

بانکها در تلاش سیالیت:

خطراتی که بانکها در گذشته به آن در

حصه عرضه خدمات به نهاد های بیمه مواجه شده اند، زنگ خطری است که یکبار دیگر بانکها را در خصوص کمک با نهاد های بیمه تحت فشار قرار میدهد. آقای آرنود سرفتی رئیس تسهیل دارایی

در گذشته ها، برای دارایی های اشتقاقی (Derived Assets) از قبیل دارایی های مفر (زود بفروش رسیدنی) در بازار نرخ تعیین میگردد که زمینه یک نرخ عام (بتوافق رسیده) را برای مشتریان فراهم میساخت ولی سیالیت یا نقدینگی در ذات خویش میتواند منحیت وسیله نرخ گذاری بکار رود.

(SGCIB) میگوید که ضرورت برای رشد سیالیت تعداد زیادی بانکها تحت بازل ۳ و سولویسی ۲ باعث متاثر ساختن ثبات قیم و نحو فعالیت آنها میشود. وی به ادامه سخنان خود گفت:

در گذشته برای دارایی های بدست

آمده از سرمایه گذاری یا بازده سرمایه چون سود سهام و سایر درآمد ها، مارکیتی وجود داشت که در آن قیمت گذاری صورت میگرفت که این روند یک ارزش قابل قبول و رضایت بخشی را می نمایاند، اما در حال حاضر سیالیت یک نوع قیمت گذاری است که از جانب خود بانکها بر اساس یک ضرورت مشخص تعیین میشود که این روند برای تعیین قیمت گذاری مارکیت برای هر محصول چالش آور میباشد.

وی همچنان خاطر نشان نمود که ترکیبی از بازل ۳ و سولویسی ۲ بانکها و نهاد های بیمه را وادار میسازد تا مدل های تجاری خود را یک بار دیگر به دقت مورد ارزیابی و ملاحظه قرار دهند، زیرا بیمه جانی محصولی است که از جانب نهاد های بیمه عرضه میشود و برای بازده آن که بسیار نرخ کم و ناچیز است باید ده ها سال منتظر ماند، از طرف دیگر بانکها در اروپای جنوبی جایکه محصولات عمده کمتر مروج است باید به سپرده های پرچون یک شبانه روز با تکتانه ۴ فیصد قناعت کنند. ●

ماهنامه بانکرز

د افغانستان بانک قانون

سر غړونې

یوسلو دوه ویستمه ماده:

لدې قانون څخه هر ډول سر غړونه چې جزاً یې په بل ډول سره مشخص شوې نه وي د جزاً د قانون له پنځه سوه شلې مادې سره په مطابقت کې د قباح د جرم او د دغو مقرراتو د نه موجودیت په صورت کې، د جزاً د قانون له څلور سوه اتلسمې مادې څخه د سرغړونې په توګه ګڼل کېږي او د عدلي تعقیب وړ ده.

د مقرراتو وضع کول

یوسلو درویشتمه ماده:

د د افغانستان بانک کولای شي، د دې قانون د ښه تطبیق په منظور، مقررات وضع کړي.

څوارلسم فصل

انتقالي حکمونه

د قراردادونو او معاملو مرعي الاجراً والي

یوسلو څلېریشتمه ماده:

قرار داد، خرڅلاو، برأت، سند یا بهالرونکی سند، معامله، موضوع یا هغه شی چې په پیسو پورې تړلی یا د پیسو په ورکړې یا د ورکړې په مکلفیت کې شامل وي، په هغه صورت کې چې د دې قانون له انفاذ څخه د مخه مرعي الاجراً ګڼل کېږي.

د سوداګریزې بانکوالۍ خدمتونه

یو سلو پنځه ویستمه ماده:

په هغه صورت کې چې د هېواد په نورو ځایونو کې سوداګریز بانکي خدمتونه ممکن نه وي، د د افغانستان بانک کولای شي دغه خدمتونه د دوو کلونو لپاره په خپلو دفترونو کې د سوداګریزو حسابونو د لرونکو لپاره چې په سوداګریزه فعاله راکړه ورکړه باندې بوخت وي، وړاندې کړي. په هغه صورت کې چې بانک په یوه سیمه کې د سوداګریزو بانکي خدمتونو په سرته رسولو قادر شي.

د د افغانستان بانک کولای شي په لیکلې خبرتیا سره خپلو مشتریانو ته دغه خدمتونه پای ته ورسوي او حسابونه

یې بند کړي. ●

بخش های خدمات شامل مسایل تجارت، هوتل داری، حمل و نقل، ارتباطات، خدمات موسسات مالی و ...

باید گفت که افزایش: مقدار افزوده شده به قیمت و خدمت قبلی است و کاهش مقدار کم شده از قیمت و خدمات قبلی میباشد.

چند تعریف از کار

تبدیل یا انتقال انرژی کار نامیده می شود. مثلاً هرگاه نیرویی به جسمی وارد کنیم آن را از جایی به جای دیگر منتقل نمائیم کار است.

کار، فعالیتی بدنی یا فکری در جهت تولید و بدست آوردن مزد است.

کار فعالیتی است که از فرد خواسته شده و در مقابل آن به وی مزد پرداخت می شود. از نظر اقتصاد دانان لیبرال، کار عبارت است از استفاده یی که انسان از قوای مادی و معنوی خود در راه تولید ثروت یا ایجاد خدمات انجام دهد.

از نظر «لودیک اچ مای» اقتصاد دان امریکایی هر گونه فعالیت انسانی، خواه ذهنی، جسمی، معنوی و فکری که به

ارزش کالا با پول و مقدار کار وابسته است. **ارزش به دو مفهوم گفته میشود:** ارزش استفاده، ارزش مبادله کالا.

در اقتصاد خدمات را بدو صورت تعریف میکنند:

خدمات، گروهی از کالا های اقتصادی اند که دارای ارزش و قیمت هستند. خدمات با کالا های فیزیکی تفاوت دارد و قابل انتقال و لمس نیست، به جزء برخی از خدمات که قابل انتقال اند مانند: چک بانکی و قسمتی از خدمات بانکی.

خدمات یکی از بخشهای مهم اقتصاد است. اقتصاد شامل سه بخش عمده خدمات، زراعت و صنعت میباشد. خدمات گروهی از فعالیتهای اقتصادی را شامل میشود که اگر چه جنبه تولیدی ندارد، یعنی تولید حاصل از خدمات، کالای فیزیکی نیست مانند خدمات صحنی ولی در ارتقاء سطح رفاه جامعه نقش مهمی ایفا می کند. خدمات بخش مهمی از فعالیت های اقتصادی و اشتغال را در بر میگیرد.

کار، فعالیتی اقتصادی است که باعث تغییر در ارزش کالا یا ارایه خدمتی میشود، ارزش آن در اثر فعالیت افزایش یا کاهش می یابد.

کار فعالیتی را میگویند که با استفاده از نیرو و توانایی جسمی یا فکری فرد یا افراد در جهت بدست آوردن هدف مورد نظر میباشد و هر فعالیتی دارای هدف، ساختار و نتیجه مشخص است. نتیجه انجام هر فعالیتی باعث بدست آوردن پاداش (مزد) میشود، باید گفت در هر فعالیتی پدیده رفع احتیاجات یا کالا مطرح است.

همچنان هر فعالیت دارای هدف واضح، دقیق، قابل رسیدن، اندازه گیری، وقت و نتیجه مشخصی میباشد.

ارزش بدو بخش تقسیم بندی شده است:

- ارزش افزوده شده
- ارزش کاسته شده

در اقتصاد ارزش را چنین تعریف نموده اند: مقدار یک جنسی که در مقابل جنس دیگر مبادله میشود. مثل گندم، جواری یا جو که قیمت گندم دو برابر جواری است.

تولید کالاهای اقتصادی بیانجامد، کار نامیده می شود.

به عقیده کارل مارکس، کار عملی است که بین انسان و طبیعت انجام می گیرد و فعلیست که فاعل آن انسان و مفعول آن طبیعت است.

کار در اسلام بعضاً به کوششی اطلاق می گردد که در بدل او مالی قرار گیرد اعم از پول یا غیر آن.

کار عبارت است از منابع انسانی (فیزیکی، ذهنی) که در تولید کالاها و خدمات بکار میرود، کار یک عامل تولید است.

کار بخش های مختلف دارد از جمله:

کار اقتصادی: فعالیتی است که باعث افزایش ارزش کالا یا خدمات میشود.

کار غیر اقتصادی: فعالیتی است که باعث کاهش ارزش کالا یا خدمات میگردد.

از کار افتاده: کسی است که در اثر عوامل مختلف، توان و نیروی لازم برای انجام کار ندارد.

مزد کار: پولی که انجام دهنده کار (کارگر) در برابر کاری، از صاحب کار (کارفرما) بدست می آورد. پس کارگر کیست ؟

کارگر از لحاظ قانون کسی است که به هر عنوان در مقابل دریافت مزد، حقوق و سایر مزایا به درخواست کارفرما، کار می

کند.

کارگر شخصی است که با قرارداد خصوصی یا عمومی، شفاهی یا کتبی، کاری را برای کارفرما تحت نظر او انجام دهد.

عده یی به این نظر اند که: کارگر کسی است که با انجام فعالیتی طبق نظر کارفرما، به خاطر دریافت مزد، به اساس قرارداد، کار میکند.

کارگر کسیست که برای دیگران با خواست آن ها کار می کند.

احکام کار از نظر اسلام:

کارهای حلال: بعضی از کارها از نظر اسلام واجب است و به دو دسته تقسیم می

شود:

واجب عینی آن است که تعلق به شخص داشته و در هیچ حالی از او ساقط نمی شود. مانند کار کردن جهت امرار زندگی خود و فامیلش. پیامبر اعظم (ص) می فرماید: کسی که فامیلش را رها کند و برای اداره آن ها تلاش و کوشش نکند، ملعون است.

واجب کفایی. آن است که انجام آن بر تمام مسلمانان واجب می باشد. اما اگر بعضی از افراد به انجام آن متعهد شدند از ذمه بقیه ساقط می شود. اگر هیچ کسی آنرا انجام نداد همه مسوول و مواخذه خواهند شد. واجب کفایی خود بر دو دسته است: دسته اول جنبه عبادی دارد، مثل دفن میت. دسته دوم جنبه اقتصادی دارد که به انجام آن وابستگی دارد. مانند تجارت، زراعت و حرفه های مختلف.

کسانی از مردان و زنان که کارهای شایسته انجام می دهند، مومن هستند، پس آن ها کسانی هستند که داخل بهشت می شوند و به قدر رشته هسته خرما ظلم و ستم نمی بینند.

انواع کار

کار انواع مختلف دارد. نوع کار در شکل گیری شخصیت و هویت کارگر موثر است و بیانگر شخصیت فرد می باشد.

یک کارگر، یک داکتر، یک معلم، یک دریور و ... را مشخص می نماید. به منظور تأمین کار بهتر و آبرومندانه در

سطح بین المللی، سازمان بین المللی کار (ILO) در سال ۱۹۱۹ ایجاد گردید.

سازمان بین المللی کار یکی از موسسات تخصصی سازمان ملل متحد است. این سازمان در سال ۱۹۴۶ به نخستین آژانس تخصصی سازمان ملل تبدیل شد. تنها آژانس سه جانبه سازمان ملل است که در آن نمایندگان کارفرمایان، دولت ها و کارگران حضور دارند.

منشور سازمان بین المللی کار به بیانیه فیلادلفیا (Declaration of Philadelphia) معروف است که در سال ۱۹۴۴ در کنفرانس نوبتی به تصویب رسید. دفتر مرکزی این سازمان در شهر ژنیو کشور سوئیس قرار دارد و هر سال یکبار کنفرانس خود را برگزار می نماید.

کنفرانس بین المللی کار

مهم ترین ارگان سازمان بین المللی کار است که وظایف مهم ذیل را بر عهده دارد: خطوط اساسی، سیاست های اجتماعی، شغلی و کارگری را در سطح جهانی مورد بررسی قرار می دهد و تصامیم اتخاذ شده را تصویب و منتشر نموده و بر اجرای آن ها نظارت می نماید. کنفرانس پذیرش اعضای جدید و تصویب بودجه سازمان بین المللی کار را هم به عهده دارد.

همچنان هیئت مدیره سازمان بین المللی کار در سال سه یا چهار مرتبه تشکیل جلسه می دهد و مسئولیت مهم هماهنگ ساختن

فعالیت های این سازمان را در همه زمینه ها بر عهده دارد. دارای ۵۶ عضو بوده و مدت کار اعضای هیئت مدیره سه سال می باشد، از تعداد یاد شده، ۲۸ تن نمایندگان دولت ها، ۱۴ تن نمایندگان کارگران کشورها و ۱۴ تن دیگر نمایندگان کارفرمایان کشورها تعیین می شوند. از میان ۲۸ نفر نمایندگان دولت ها، ۱۰ تن آن نمایندگان کشورهای صنعتی و بقیه اعضاء یعنی ۱۸ تن از نمایندگان دیگر دولت ها برای عضویت در هیئت مدیره سازمان انتخاب می شوند.

وظیفه هیئت مدیره، تعیین پلان کار برای کنفرانس بین المللی کار، مراقبت از قرارداد های بین المللی در رابطه به کار، اجرای مصوبات کنفرانس بین المللی کار، رسیدگی به شکایت نسبت عدم اجرای مصوبات و تنظیم بودجه سالانه سازمان بین المللی کار می باشد. رئیس و معاون هیئت مدیره سازمان، از بین نمایندگان انتخاب می شوند. ●

مأخذ:

- کتاب امتعه شناسی
- فرهنگ اصطلاحات اقتصادی
- سایت اینترنتی

عبداللطیف بایانی

مودل های اقتصادی چه را گویند؟

بغرنج) حین اختصاص تولیدات و خدمات به مشاهده رسیده است. طور مثال: روند تولیدات داخلی سالانه کشور های متری، سیر نوسانی صعودی دارد و میان نرخ تورم و میزان بیکاری در کوتاه مدت رابطه منفی نیز دیده میشود. از جهت دیگر، ارزش سرمایه کاملاً غیر قابل پیش بینی بنظر میرسد. متخصصین علوم اقتصاد، اینگونه بی قاعدگی تجربی را "حقایق به سبک در آورده شده" مینامند. با در نظر داشت پیچیدگی اقتصاد، هر حقیقت به سبک در آورده شده، مژده ایست که مستلزم توضیحات رسمی میشود. کسب معلومات بیشتر در مورد فرایند بوجود آورنده حقایق به سبک در آورده شده، باید اقتصاد دانان را در دانستن تحرکات و عملکرد داخلی اقتصاد، یاری رساند. بعداً آنها خواهند توانست با استفاده از این معلومات، اقتصاد را بسوی نتایج مطلوب (مثلاً اجتناب از بحران اقتصادی جهان) سوق دهند

تعبیر حقیقت

یک مودل اقتصادی در واقع شرح ساده و بسیط حقیقت است و به منظور ارائه

چگونگی تشبیه حقیقت در اقتصاد

انجن اقتصادی عصر حاضر، ماشین پیچیده و بغرنجیست. وظیفه این ماشین اختصاص منابع محدود و توزیع محصولات آن به تعداد کثیر عاملین عمدتاً افراد، تجارت خانه ها و دولت ها بوده و احتمال تأثیرات مستقیم و یا (غیر مستقیم) عواقب اعمال یک عامل بالای سایر عاملین در آن گنجانیده شده است. این انجن را آدم اسمیت (Adam Smith) "که به پدر اقتصاد معروف است" دست نا مرئی " نامید. در اشاعه "ثروت ملت ها" (The Wealth of Nations) که در سال ۱۷۷۶ میلادی به نشر رسید، وی روی ماهیت انسجام (Self-regulating) اقتصاد، که در آن عاملین برای منافع خویش مستقلاً تلاش نموده و احتمالاً در کل بهترین نتایج را برای جامعه نیز به بار خواهند آورد، تأکید نموده است. اقتصاد دانان امروزی، مودل ها یا نقش راه حقیقت را به منظور کسب معلومات بیشتر و دانستن این دست نا مرئی طرح نموده و در تمامی اقتصاد ها این علایم پیچیدگی (اوضاع

فرضیات در باره روند اقتصاد که بعداً آنرا بتوان در معرض آزمایش قرار داد، طرح ریزی میگردد. یکی از ویژگی های عمده مودل های اقتصادی لزوماً فاعلی بودن طرح آنها بوده که به علت عدم موجودیت معاییر سنجشی نتایج مفعولی اقتصاد، به میان آمده است. قضاوت اقتصاد دانان، در مورد آنچه برای تشریح تعبیر ایشان از حقیقت نیاز است، متفاوت است. مودل های اقتصادی به دو دسته بزرگ تقسیم میشود، یکی فرضی و دیگر آن تجربی. هدف مودل های فرضی را برداشت معانی تصدیق شدنی در باره چگونگی اقتصاد بنابر فرضیه ای که عاملین، اهداف مشخص خویش را مشروط بر محدودیت های

واضحاً تعریف شده در مودل اقتصادی توسعه میبخشند، تشکیل میدهد. (مثلاً: بودجه یک عامل) اینگونه مودل ها پاسخ های کیفی را به ارتباط سوالات مشخص ارائه میدارد، مثلاً: معانی معلومات غیر متوازن (هر گاه یک جانب معامله به نسبت جانب مقابل معلومات بیشتر داشته باشد) یا اینکه چگونه از ورشکستگی های بازار جلوگیری نمود. بر خلاف، هدف مودل های تجربی را تشخیص پیشبینی های کیفی مودل های فرضی و مبدل سازی آن به نتایج دقیق و عددی تشکیل میدهد. طور مثال: مودل فرضی روند استهلاک یک عامل، عموماً حاکی از رابطه مثبت میان مصارف و عواید آن خواهد بود. در معادل تجربی مودل فرضی، برای حد اوسط مبالغ افزایشی مصارف زمانی که عواید افزایش مییابد، ارزش عددی تعیین میگردد. مودل های اقتصادی عموماً متشکل از ست و یا عده ای از معادلات ریاضی است که برای تشریح تیوری های روند اقتصاد بکار میرود. هدف طراحان این نوع مودل ها، شامل سازی تعداد کافی معادلات جهت فراهم ساختن سر نخهای بیشتر به ارتباط چگونگی روش عاملین یا چگونگی عملکرد اقتصاد است. شکل و ساختار معادلات بیانگر سعی و تلاش طراح مودل در بسیط ساختن حقیقت است، مثلاً:

با فرض نمودن اینکه تعداد رقیبان و اشتراک کنندگان در بازار نامحدود بوده و همه اینها شرایط را کاملاً درست پیش بینی نموده اند. مودل های اقتصادی در عمل کاملاً ساده و بسیط هم بوده میتوانند، طور مثال: تقاضای سیب، در صورت آنکه سایر عوامل تأثیر گذارنده به حالت ثابت خویش باقی بماند، با نرخ سیب رابطه معکوس دارد. به هر اندازه ای که قیمت سیب کاهش یابد، به همان اندازه تقاضای بیشتر برای خرید سیب در بازار به میان خواهد آمد. سایر مودل ها اغلب پیچیده و مشکل اند، برخی آنها به منظور پیشبینی سطح واقعی تولیدات اقتصاد یک کشور طرح گردیده و در آن از هزارها فورمول و معادلات پیچیده و بغرنج کار گرفته میشود، بعضی این فورمول ها به نام الجبر غیر خطی و معادلات تفاضلی مرتبط مسماند. مودل های اقتصادی را همچنان میتوان بر اساس قواعد یا پاسخ به سئوالاتی که برای تشریح آن طرح ریزی گردیده اند، صنف بندی نمود. بگونه مثال: بعضی از مودل ها اند که فراز و نشیب اقتصاد را در امتداد یک مسیر طویل توضیح داده و بدون اینکه در دراز مدت روی منابع رشد دقت نمایند روی تقاضای خدمات و تولیدات تمرکز مینمایند. سایر مودل ها به منظور تمرکز روی مسائل قانونی چون:

تأثیر گذاری طویل المدت اصلاحات وارده در قوانین و مقررات تجارت بالای میزان تولیدات با نادیده گرفتن نوسانات کوتاه مدت، طرح ریزی میشوند. اقتصاد دانان همچنان مودل ها را به منظور مطالعه "قضایای چه میشود اگر؟" (Scenarios What If) ایجاد مینمایند، مثلاً برای مطالعه تأثیر مالیات موضوعی عواید (Value-added tax) روی ابعاد اقتصاد در گُل.

مودل کارآمد

مودل معیاری عرضه و تقاضا که در دوره ابتدایی مضمون اقتصاد تدریس میگردد، مثال خوبی از یک مودل مؤثر است. هدف اصلی این مودل توضیح و تحلیل قیم و مقادیر است که در بازار های رقابت آمیز معاوضه میگردد. معادلات این مودل، سطح عرضه و تقاضا را به عنوان تابع نرخ و سایر اعداد متغیر (مثل عواید) تعیین میدارد. توازن بازار (Market-clearing price) در نتیجه تعادل یا مساوات بین روند عرضه و تقاضا به میان می آید. تقاضا معمولاً پائین نگهداشته شده و میزان عرضه بوسیله نرخ افزایش داده میشود بنأ نظامی را بوجود می آورد که به سوی توازن بازار (Equilibrium) یا تعادل میان عرضه و تقاضا بدون مداخله، در حرکت خواهد بود. مودل عرضه و تقاضا همچنان

میتواند علت نوسان قیم را در بازار ها بیان نماید مثلاً: دلیل نوسان نرخ طلا در بازار های جهانی، آیا نرخ طلا در اثر فراز و نشیب روند تقاضا نوسان نموده یا اینکه در نتیجه افزایش یکبارگی روند عرضه طلا؟ مثلاً در اثر فروش استثنایی ذخایر طلا یکی از بانک های مرکزی رونما گردیده است. اساس یک مودل مؤثر را چه تشکیل میدهد؟

بدون در نظر داشت شیوه، میتود علمی (علوم ساینسی مانند: علوم فزیک و هواشناسی) مستلزم آنست که هر مودل باید معلومات قابل تصدیق و دقیق را در ارتباط پدیده اقتصادی که در تلاش توضیح آنست، ارائه نماید. در جریان ارزیابی های رسمی، معلومات کلیدی مودل در معرض آزمایش قرار داده شده و توانایی مودل در ارائه مجدد حقایق به سبک در آورده شده مورد بررسی قرار میگیرد. اقتصاد دانان وسایل و ابزار متعددی را برای آزمایش مودل های خویش بکار میبرند، که از جمله مطالعات قضایا، مطالعات تجربی منحصر به لابراتوار و ارقام احصائیوی شامل آن میگردد. باز هم غیر مترقبه بودن معلومات اقتصادی در میان است، از این رو اقتصاد دانان باید زمانیکه میگویند " این مودل اوضاع اقتصادی را درست بیان میدارد " دقیق باشند. از دیدگاه اصول پیشینی، این

بدین معنی است که اشتباهات در حد اوسط غیر قابل پیشینی و بی ربط (صفر) اند. هر گاه دو و یا بیشتر از دو مودل واجد این شرط شوند، در آنصورت اقتصاد دانان عموماً نوسان اشتباهات پیشینی شده را جهت حل مشکل مد نظر میگیرند و به نوسانات کوچک تر ترجیح داده میشود. سیگنال واقعینانه ای که مستلزم اصلاح مودل تجربی گردد، وقوع اشتباهات سیستماتیک در پیشینی های مودل خواهد بود. اشتباهات سیستماتیک به عدم صحت داشتن یکی و یا بیشتر از یکی از معادلات مودل اشاره میرساند. دانستن علت وقوع چنین اشتباهات جز عمده و اساسی بررسی اقتصاد دانان را از مودل ها تشکیل میدهد.

علت ناکامی مودل ها

تمامی مودل ها با وجود پیچیدگی شان تخمین های فاعلی حقیقت بوده و به منظور توضیح پدیده های دیده شده طراحی میشوند. بناً پیشینی های مودل باید در نتیجه غیر مترقبه بودن معلومات عمده و اساسی که مودل به هدف توضیح آن طرح گردیده و همچنان اعتبار فرضیاتی که به معادلات مودل از آن اخذ گردیده است. مثال خوب آن مباحثات فعلی روی ناکامی پیشینی های مودل های موجوده یا تشخیص علل بحران اخیر مالی جهان است. عدم توجه کافی به رابطه میان جوانب

تقاضا، ثروت و به خصوص تقبل بیش از حد خطرات مالی عامل این بحران نامیده شده اند. در جریان چند سال بعدی تحقیقات کافی به هدف دریافت حقایق و حصول عبرت از بحران مالی جهان صورت خواهد گرفت. تحقیقات یاد شده معادلات روشی جدیدی را به مودل های موجوده اضافه خواهد نمود. این کار تغییر معادلات فعلی (مثلاً معادلات مربوط به طرز یا روند پس انداز خانواده ها) و ربط آنها را به معادلات جدید که مودل سازی سکتور مالی بکار برده خواهد شد، در قبال خواهد داشت. آزمایش واقعی مودل جدید، توانایی آن در هویدا سازی مداوم خطرات مالی که مستلزم اقدامات پیشهنگام در پالیسی اقتصادی است، خواهد بود. هیچ مودل اقتصادی نمیتواند حقیقت را بصورت درست پیش بینی نماید ولی پروسه ایجاد، آزمایش و اصلاح مودل ها در ذات خویش، اقتصاد دانان و پالیسی سازان را وادار میسازد تا در باره چگونگی عملکرد اقتصاد، نظریات مشخصی داشته باشند. این کار به نوبه خویش موجب بحث و گفتگو روی عوامل گرداننده روند اقتصاد و چگونگی اتخاذ اقدامات در صورت ورشکستی های بازار ها، خواهد گردید. ●

د چین هیواد ولې دومره چټک پرمختګ وکړ؟

شنونکي کې ځوان لا پدې آند دی چې په راتلونکو څو کلونو کې به د چین اقتصاد د امریکا د اقتصاد په پرتله ډیر زیات پرمختګ وکړي. په زړه پورې ده چې چین ولې په اقتصادي برخه کې دومره ښه فعالیت وکړ. د نړیوال وجهي صندوق یا آی ایم ایف په یوه وروستی څېړنه کې د هغو هیوادونو زیرمې وازمایلي او تر یو زره پورې پایلې پورې ورسیده. که څه هم پانګه ایزه تجمع، د هیواد د پانګه ایزه شتمنیو په زیرمو کې وده لکه نوې فابریکې، تولیدي ماشینري او ارتباطي شبکې په کې اړینې وې. په دغه

دغې ستراتیژي خورا غښتلی کار وکړ. په داسې حال کې چې د ۱۹۷۸ زیږدیز کال نه مخکې (د ځینې سترو اقتصادي نوساناتو سره سره) د چین اقتصادي وده ۶ سلنه وه ولې د ۱۹۷۸ زیږدیز کال څخه وروسته چین په منځني ډول د ۹ سلنې کلنې حقیقي اقتصادي ودې څخه برخمن شو هغه هم د ډیرو کوچنیو اقتصادي نوساناتو په شتون سره او همدارنګه په وروستیو کلونو کې د چین د اقتصادي ودې سلنه تر ۱۳ پورې ورسیده او د سړی سر عاید یې په تیرو ۱۵ کلونو کې څو چنده زیات شو. بعضې

په تولیدي شتمنیو د زیاتو کلونو د دولتي کنټرول نه وروسته په ۱۹۷۸ زیږدیز کال کې د چین دولت د اقتصادي اصلاحاتو یو ستر پروګرام رامنځته کړ. د دې په خاطر چې په هیواد کې خپل غیر فعاله اقتصادي فکتورونه راوښ کړي د چین دولت د کلیوالو تصدو او خصوصي کارو بارونو جوړښت وهڅاوه او بهرنی سوداګري او پانګونه یې ازاده کړه، دولتي کنټرول یې په ځینو بیو باندې نرم کړ او همدارنګه د زده کړې او صنعتي تولید په برخه کې یې پانګه اچونه وکړه چې نږدې په ټولو اقتصادي برخو کې

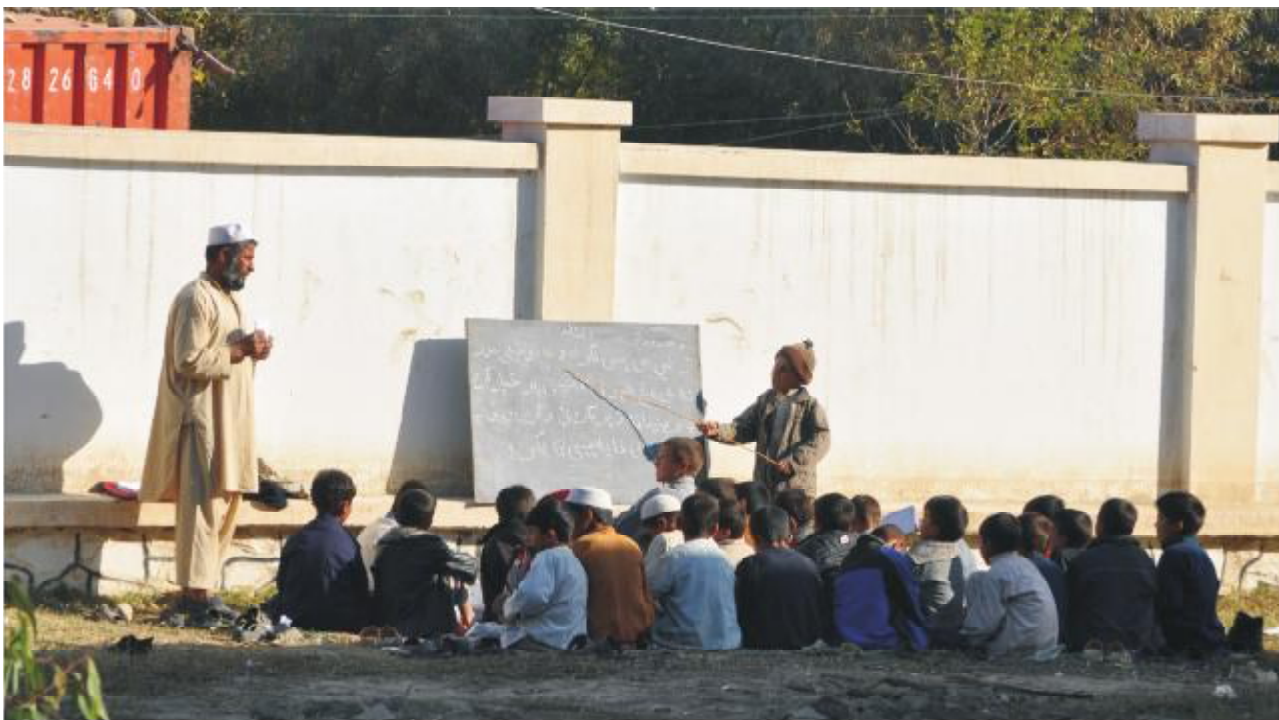

د افغانستان بانک د ختیځ زون اقتصاد پوه
تاج محمد تمکین

دغه اقتصادي آزادۍ په نتیجه کې د نوموړي هیواد صادرات ډیر زیات شول چې ۱۹۸۱-۹۴ زیږدیزه پورې پکې په کلني ډول ۱۹ سلنه زیاتوالی راغی. د چین هیواد دغه اقتصادي اصلاحاتو او د زیرمو په ځای استعمال سره وکولای شول چې د پرمختګ لوړو پوړیو ته ځان ورسوي او د نوموړي هیواد دا لړۍ لا تر اوسه پورې روانه ده. زمونږ گران هیواد افغانستان هم د الله په فضل سره زیاتې طبیعي زیرمې لري او دغه طبیعي زیرمې لا تر اوسه استعمال شوي نه دي او نه چا د دې د استعمال لور ته زیاته پاملرنه کړې وه خو په وروستیو کلونو کې د نړیوالو په همکارۍ دغه لور ته یو څه پاملرنه شوې ده او زمونږ هیله ده چې زمونږه اقتصاد د دغه طبیعي زیرمو په استعمال سره د پرمختګ لوړو نقطو ته ورسیري او انشاالله که چیرته د پرمختګ دغه لړۍ همداسې ژوندۍ او ګړندۍ واوسي نو هغه ورځ لري نه ده چې زمونږ د هیواد افغانستان نوم به هم د نړۍ د سترو پرمختللو هیوادونو په لیکه کې راځي. ●

کړل. د ۱۹۷۸ کال څخه وروسته اقتصادي اصلاحاتو د تصدیی مالکانو ته په لویه پیمانه آزادي هم ورکړه او دوی یې ازاد کړل چې په خپله خوښه خپل تولیدي اهداف وټاکي، په خصوصي بازارونو کې په رقابتي قیمتونو سره ځینی تولیدات وپلوري، ښه کاریگرانو ته لوړ او انعامي معاشونه ورکړي او خراب د کار څخه لرې کړي او همدارنګه د تصدیی د عوایدو یوه برخه د راتلونکې پانګه اچونې لپاره وساتي. د چین اقتصادي اصلاحاتو خصوصي تولیدي ملکیتونو ته هم زیات اهمیت او ځای ورکړ او دغه خصوصي کارو بارونو د دندو فرصتونه رامنځته کړل، زیاتو غوره استهلاکي تولیداتو ته یې پرمختګ ورکړ، د بهرنی سوداګرۍ له لارې یې زیات بهرنی عواید لاسته راوړل، د دولت مالیات یې زیات کړل او په همدې ډول یې په ملي اقتصاد کې یو مثبت پرمختیایي ارتجاعیت رامنځته کړ کوم چې د دغه اقتصادي اصلاحاتو مخکې د چین اقتصاد نه درلود. د دغه اصلاحاتو په ترڅ کې د چین حکومت په خپل هیواد کې بهرنی پانګې اچونې ته ښه راغلاست ووايه چې په ترڅ کې یې د چین د هیواد اقتصاد نور هم پیاوړی شو او څه نا څه په ۱۹۹۴ کې په چین کې د بهرنۍ پانګې اچونې اندازه ۱۰۰ ملیارده امریکایی ډالرو ته ورسید. دغو بهرنیو اسعارو په چین کې کارخانې رامنځته کړې، دندې یې زیاتې کړې، چین یې د نړیوال بازار سره ونښلوه او د تکنالوژۍ لیرد یې رامنځته کړ. دغه تمایلات تقریباً د چین په ټولو ساحلي سیمو کې په ځانګړې توګه په نظر راځي چیرته چې بهرنی پانګه اچونکي د مالیاتو د ګټو څخه په ډیره پیمانه خوند اخلي. د چین د

شپږنه کې ښودل شوي چې د چین کاریگرانو یو ډیر زیات او د توقع برخلاف د چین د هیواد په تولید کې تیز زیاتوالی رامنځته کړ چې دا په حقیقت کې د چین د کاریگرانو د کار زیات شمیریت ښیي او همدا د چین د اقتصادي پرمختیا یو ستر او بنسټیز لامل ګڼل شوی. د ۱۹۷۹-۹۴ زیږدیز کاله پورې د چین تولیدي زیاتوالی ۴۲ سلنه د چین په اقتصادي وده کې حساب شو او په ۹۰ لسیزه کې د چین هیواد پانګه تر ټولو مهمه منبع د چین په وده کې شاته پرېښوده. دا په اصل کې د پخواني پرمختیایي نظریې بدلون ښیي چې په کومه کې به پانګه ایزه پانګه اچونې رهبري کوله. په تولیدي برخه کې د چین دغه بدلون په اصل کې د ۱۹۷۸ زیږدیز کال د اقتصادي اصلاحاتو په اساس رامنځته شو. د ۱۹۷۸ زیږدیز کال نه مخکې نږدې په پنځو کې څلورو چینایانو په کرهڼه کې کار کاوه خو په ۱۹۹۴ زیږدیز کې په دوو چینایانو کې یو چینایي په کرهڼه کې کار کاوه. د چین اقتصادي اصلاحاتو د ټول هیواد په سطحه د ملکیتونو حقوقو ته پر اختیا ورکړه او د دې باعث شول چې په کلیوالو سیمو کې وایه غیر زراعتی کاروبارونه رامنځته کړي. همدارنګه د کرهڼیزه تولیداتو لوړو بیو هم په تولیدي فارمونو کې د کار صحیح استعمال ته د خلکو پاملرنه واړوله او شمیریت یې خو را زیات شو، چې په دې ډول سره دغو قواوو زیات چینایي کاریگران وهڅول چې د کرهڼې نه ووځي چې په پایله ایز ډول کلیوالي تصدییو په لس ګونو ملیونه چینایان د روایتی زراعت نه دلور ارزښت لرونکي تولید په لور راکش کړل او په تولیدي برخه کې یې بوخت

سرمایه انسانی کدام نکات را در بر دارد؟

بود. در زمینه این چهار بخش سرمایه انسانی باید توجه داشت که آنها را نمی توان از طریق آموزش سنتی تربیت کرد و به جامعه تقدیم نمود. یعنی نمی توان موسسه ای ایجاد کرد که چگونگی مخترع شدن را آموزش دهد، یا چگونگی سیاستمدار شدن را بیاموزاند و ... برای ایجاد این نیروها باید مؤسساتی را به وجود آورد که استعداد های بالقوه در این زمینه را جذب کند و امکان بدهد که این استعداد ها در این موسسات پرورش یابند و در اختیار جامعه قرار گیرند.

یک نسل عظیم از کودکان درس می خوانند و بعد از سپری نمودن دوره های مختلف، یک تعداد اندک این کودکان وارد پوهنتون می گردند. در هر مرحله تعداد آنان کم میشود و از این مجموعه یک تعداد اندک به سطح لیسانس و فوق لیسانس و دوکتورا میرسند. ◀

مشخصات ذیل که عبارت اند از: نوآوری سیاسی، اقتصادی، فنی و علمی میباشد که منجر به باز دهی و بهره برداری اقتصادی بهتر می شود. درین حال ما نیاز مند سیاستمداران خبره و برجسته هستیم تا ما شاهد امحای مدیریت امور جامعه که در حقیقت سازمان دهنده است نباشیم، همچنان نیازمند دانشمندانی هستیم که مبانی علمی، فنی و اقتصادی جامعه را پی ریزی میکنند.

اگر این چهار مشخصه سرمایه انسانی در جامعه ای وجود نداشته باشد، این جامعه اساساً وابسته خواهد بود و توسعه و عدالت اجتماعی در آن تحقق نمی یابد. چنین جامعه ای همیشه مجبور خواهد بود در همه زمینه ها وارد کننده ابزارها و کارخانه ها، یا اندیشه و تفکر و ... باشد و وقتی وارد کننده کارخانه ها شد، همیشه از نظر تکنولوژی حداقل یک نسل عقب خواهد

هر زمانی که داناتی و اراده انسان با هم توأم شوند تبدیل به سرمایه انسانی می شود که در آن صورت انسانی که می داند و می تواند اگر داخل یک نظام گردد سرمایه انسانی توسعه پیدا نموده و در پرتو آن نظام انگیزشی مقتضی برای ایجاد و تقویه سرمایه انسانی و نظام آموزشی مناسب برای تقویه فراهم می گردد، که درین صورت با ایجاد نهاد ها و سازمانها در جامعه می توان در پرتو یک سلسله پاداش های مادی و معنوی در خط السیر توسعه حرکت کرد. مخالفین این مسیر مجازات مادی و معنوی شوند و سازماندهی درست در تنظیم همه امور زندگی مسیر اصلی سرمایه انسانی را تشکیل می دهد. درین صورت نظام آموزشی مشعل دار و پیش آهنگ توسعه کشور گردیده که در آن صورت توسعه سرمایه انسانی با داشتن

مطيع الله طاهري

فرصت نیز می طلبد: عایدی که ما می توانستیم با کار کردن به جای ادامه تحصیلات در پوهنتون کسب کنیم، البته، فرض ما بر این است که این مصارف کمتر از مصارفی است که کسب تحصیلات می تواند در عاید ما در طول زندگی اثر گذار باشد.

سرمایه انسانی همچنین می تواند در درک پدیده ای که ذهن بسیاری را به خود مشغول ساخته، بسیار مفید باشد.

منتقدان همیشه بر روی این مساله که زنان به طور متوسط، در مقابل مردان مزد کم دریافت می کنند و این را اثباتی بر مدعای تبعیض بر ضد زنان در بازار کار می دانند. واقعیتی که آنها به آن اشاره می کنند کم و بیش درست است. مشکل اینجاست که این مساله نه به تبعیض در بازار کار، بلکه به تصامیمی باز می گردد که زنان و مردان برای سرمایه انسانی خود اتخاذ می کنند. در مقابل، این سرمایه گذاری ها نیز اثر مستقیمی بر روی مزد ایشان می گذارد. ●

ادامه دارد

می دانند که دربخش تولید نقشی بر عهده داشته باشد. ما می توانیم در مورد افراد، اینگونه استدلال کنیم که ما به شیوه های مختلف روی خود ما «سرمایه گذاری» می کنیم تا بتوانیم کارآیی خود را افزایش دهیم. بنابراین «سرمایه انسانی» ما مجموعه دانش، مهارت ها، استعداد ها و تحصیلاتی است که ما در طول سال ها کسب کرده ایم. اگر همه عوامل دیگر را برای همه افراد یکسان فرض کنیم، افرادی که سرمایه انسانی بیشتری داشته باشند یا حداقل در مورد شغل خود سرمایه انسانی بیشتری داشته باشند، از کارآیی بیشتری برخوردار بوده و امتیاز بالاتری بدست می آورند. البته اینجا «یکسان گرفتن دیگر عوامل» بسیار مهم است؛ چرا که تنها سرمایه انسانی نیست که میزان حقوق را مشخص می کند. دستمزد های ما همچنین به عرضه و تقاضای کاری که انجام می دهیم و کارآیی دیگر سرمایه های موثر در شغل ما، بستگی دارد. برای مثال در بسیاری از کارها حتی ماهرترین کارگرها هم نمی توانند به اندازه ماشین آلات موجود در آن حرفه کارآیی و تولید داشته باشند.

مفهوم سرمایه انسانی، مخصوصاً از این جهت مهم است که چرا ما موقعیت های شغلی فعلی را برای کسب تحصیلات بیشتر رها می کنیم. برای مثال از دیدگاه یک اقتصاد دان، رفتن به پوهنتون سرمایه گذاری بر روی سرمایه انسانی یک فرد است و تفاوتی با ترمیم یک موتور برای تولید بیشتر و بهتر ندارد.

مصارف مستقیم پوهنتون (برای مثال مصارف ماهوار، ليله، کتاب ها و ...) قسمتی از این سرمایه گذاری است، ولی پوهنتون، زمان و

پس از میان این صد ها هزار نفر، فقط ممکن است چند دانشمند برجسته پرورش یابند. لذا واقعاً اگر دانشمندی از دست برود سرمایه یک نسل از دست رفته، معلوم است که این کمبود جبران نا پذیر است.

بانک جهانی درین اواخر در تحقیقات خود نشان داده است که ۶۴ درصد از کل ثروت موجود در جهان، ثروتی است که درانسانها ذخیره شده و در اقتصاد بنام سرمایه انسانی یاد می گردد. جالب تر آنکه در کشور هایی مانند: آلمان، جاپان و سویس که ظاهراً بالاترین میزان سرمایه گذاری فزینی را دارند، باز هم در نسبت و مقایسه، سرمایه انسانی این کشور ها حدود ۸۰ درصد از ذخایر ثروت جامعه را در خود ذخیره کرده است.

استیون هورویتز، استاد اقتصاد دانشگاه سنت لاورنس در کنتون نیویورک و محقق ارشد موسسه مرکتوس آرلینگتون ویرجینیا و مولف کتاب های متعدد در بخش های اقتصاد بوده و دکترای خود را از پوهنتون جورج میسون در رشته اقتصاد و سند تخصصش را در رشته اقتصاد و فلسفه از پوهنتون مشیگان در یافت کرده است او میگوید: اقتصاد عبارت سرمایه انسانی است ازین سبب از پر استفاده ترین استعاره هایی است که ما را در فهم اینکه چرا و چگونه میتوان در مورد کارآیی انسان مانند کارآیی دیگر منابع تولید مثل ماشین ها استدلال کرد و آن کالا ها «سرمایه» نامیده می شوند، پس ما می توانیم تحلیل های خود را از ماشین ها به انسان ها تعمیم دهیم تا بتوانیم انتخاب آنها را در راستای افزایش کارآیی و در نتیجه ثروت شان، درک کنیم.

در مجموع، اقتصاد دانان چیزی را «سرمایه»

توسعه و تقویت فارم های زنبور داری، باعث رشد زراعت و عواید ملی می گردد

های دارویی و اثرات آن در تداوی بیماری ها از حیطة و امکان این نوشته خارج است. در شرایط امروز زنبور داری و تربیه زنبور عسل برای بدست آوردن عسل، بیکی از بخش های مهم زراعت در تمام کشور های جهان مبدل شده است.

بر اساس اظهار کارشناسان سکتور زراعت و متخصصین بخش زنبور داری تقریباً در

معمولاً بیشتر از آن مقداری است که خود شان ضرورت دارند، از همین باعث است که انسانها نیز خود را در خوراک (پیداوار طبیعی) آنها شریک میسازند.

عسل طبیعی از جمله خوراکی های خیلی خوشمزه، پر انرژی و مفید است که در پهلوی خاصیت غذائی خود، ارزش طبیی سر شاری دارد که پرداختن به تمام موثریت

مطالعات و بررسی های دانشمندان زیست شناس نشان میدهد که حد اقل ۱۵۰ میلیون سال است که موجوداتی بنام زنبور عسل در جهان زندگی می کنند، آنها برای زمانیکه گلها و گیاهان بخواب زمستانی میروند و دیگر شهدی برای تغذیه زنبور ها وجود ندارد، در درون کندو های خود اقدام به ساختن عسل میکنند، مقدار تولیدی آنها

تولید بیشتر میوه ها و محصولات زراعتی وجود زنبور عسل برای گرده افشانی ضروری است، طوریکه بدون زنبور عسل نمیتواند تکثیر نمایند و زنبوران عسل هم بدون کمک این گلها نمیتواند وجود داشته باشند. همه ما بدون تردید با عسل و زنبور عسل آشنائی داریم و در مورد آنها بسیار شنیده ایم. عسل شربت شیرین و خوش رنگی است که توسط زنبور عسل ساخته میشود که بعد از هضم و جذب در بدن، انسانها را از بسیار بیماریها و ناخوشی ها نجات می بخشد.

فارم های زنبور داری در افغانستان بشکل پراکنده اعم از دولتی و شخصی از گذشته ها وجود داشته است که محصولات آن چندان چشمگیر نبوده است. فعالیت این فارم ها بیشتر در ولایت ننگرهار و ولایات همجوار آن برجسته تر بوده که برای مالکان آن عواید خوبی را به ارمغان آورده است. درین اواخر در تعدادی از ولایات دیگر کشور نیز توجه بیشتر به این بخش زراعتی صورت گرفته است که این توجه در ولایت هرات خوبتر محسوس است.

فارمهای زنبور داری که درین اواخر از سوی ریاست زراعت ولایت هرات ترویج یافته طی سال روان حاصلات خوبی دارد.

بشیر احمد احمدی مدیر ترویج ریاست زراعت ولایت هرات میگوید که فرهنگ زنبور داری و گرفتن عسل از گذشته ها درین ولایت وجود دارد. وی افزود که

اکنون یکبار دیگر به کمک موسسات، این ولایت، هزاران کندوی زنبور عسل را به مردم بصورت رایگان توزیع نموده و پرورش زنبور عسل در چند ولسوالی آن ولایت جریان دارد.

احمدی گفت: طی شش ماه اول سالروان از فارمهای زنبور داری در ولایت هرات حدود دو تن (دو هزار کیلو گرام) عسل بدست آمده است.

در حال حاضر عسل بدست آمده در بازار های کشور به فروش میرسد اما فارم داران در ولایت هرات ابراز امیدواری میکنند تا در آینده بتوانند حاصلات عسل شان را به خارج از کشور نیز صادر کنند.

از سوی دیگر بر بنیاد گفته مسوولان مرکز حمایت از زنبور داری وزارت زراعت افغانستان آلودگی هوا و خشکسالی بر تولید عسل در کشور، اثر منفی بجا گذاشته است. فرید کوهستانی مسوول حمایت از زنبور

داری گفته است که در افغانستان پیش از سالهای جنگ، به دلیل مناسب بودن آب و هوا در افغانستان، سالانه چهار تا پنج تن عسل تولید میگردد.

به گفته فرید کوهستانی افغانستان به کشور های شرقمیان، ایران و روسیه عسل صادر میکرد، اما حالانکه تنها صادرات عسل متوقف شده بلکه بازار های افغانستان مملو از عسلهای خارجی شده است.

در حال حاضر تنها یک کارخانه دولتی تولید عسل در کابل وجود دارد که به کمک کشور فرانسه عسل زنبور داران را خریداری، تصفیه و بسته بندی می کند.

مثل سایر تولیدات داخلی، عسل طبیعی افغانستان نیز با ورود بی حد تولیدات و محصولات خارجی از رونق افتاده و مولدین محصولات وطنی، با ذوق و دلگرمی خاص نه بلکه بحکم اجبار و بدست آوردن عاید اندک ازین رهگذر به کارهای تولیدی خود ادامه میدهند. ●

پدیده پول شویی چگونه بوجود آمد؟

رویا رووف کارمند زون غرب بانک مرکزی افغانستان

مواد مخدر ارتباط مستقیم میگیرد اما فرایند پولشویی به پول حاصل از قاچاق مواد مخدر محدود نمیشود بلکه یک سلسله عوامل دیگر نیز (مافیای زمین، انحصارات، فساد اداری، رشوه، اخاذی ها و غیره) ارتباط میگیرد.

چگونگی تطهیر پول در هر کشور نظر به مقررات قانونی و تطبیق قانون متفاوت میباشد. این بدان معناست که در هر کشور پولشویی که از نگاه شدت وضعف از همدیگر فرق مینماید. در افغانستان چون از سالهاست

که شاهد عملیه تبدیل نمودن پول های بسیار هنگفت کثیف و غیر قانونی به پول های پاک مشروع جهت ایجاد فارم ها، شرکت ها، سرمایه گذاری در بانکها و غیره میباشیم. به هر نحوی کوشش میشود تا این پول های هنگفت به طریقه های مختلف و تحت نامهای مختلف از خارج وارد نظام مالی کشور شده بعد جهت سرمایه گذاری به داخل یا خارج دوباره از طریق همین نظام مالی انتقال میشود که این خود بزرگترین مشکل برای احصایه مرکزی کشور در آمارگیری های مختلف و تعیین تولید ناخالص داخلی یا GDP و تعیین نرخ رشد و شاخص قییم از طرف بانک مرکزی میباشد.

عمده ترین دلیل پیدایش پدیده پولشویی اینست تا منبع اصلی پیدایش پول مخفی بماند و شکل پول به هر نحو ممکن تغییر نموده به متاع یا چیز با ارزش دیگری تبدیل شود.

از اینرو در بحران اقتصادی که دامنگیر کشور ما گردیده، مبارزه علیه پول شویی و

هرگاه به تاریخ پولشویی نظر افکنیم می بینیم که منشا پیدایش پولشویی، ایالات متحده امریکا میباشد. نخستین بار فردی بنام الکاپون گروهی بنام الکاپونها را تشکیل داد، این گروه در جریان روز از مردم اخاذی میکردند و برای پنهان کردن شیوه عملکرد خود، یک مغازه خشکه شویی را تالسیس و به این طریق وانمود میکردند که درآمد خویش را از این راه بدست می آورند نه از کدام راه نامشروع.

پولشویی ریشه در مالکیت خشکشویی ها توسط مافیا در ایالات متحده امریکا دارد که به دهه های ۱۹۲۰ و ۱۹۳۰ بر میگردد.

بنای پولشویی عملیه تبدیل نمودن پول های کثیف که از طریقه های غیر قانونی و نامشروع (سرقت، مواد مخدر، قاچاق، احتکار و...) بدست می آید به پول های پاک و قانونی است.

همانطوری که کثافات توسط شستن از لباس پاک میشود تقریباً ۷۵ درصد پول های کثیف نیز از این طریق پاک میشوند از همینرو پولشویی مشابهتی با لباسشویی دارد.

در این اواخر از اینکه کشور ما افغانستان در تولید و تجارت مواد مخدر در جهان دست بالایی دارد، پولشویی به مراتب به درجات بلند تر شکل گرفته و از روش های مختلف پول های نامشروع و غیر قانونی وارد نظام مالی کشور شده بعداً از طریق تأسیس بعضی شرکتها، شهرکها، تجارت، انجوها و غیره به پول قانونی تبدیل میشود.

گرچه بیشترین قسمت پولشویی به قاچاق

تطبیق قوانین تطهیر پول باید در اولویت قرار داشته و جداً به منصه اجرا گذاشته شود. از جمله چند روش ذیل در مبارزه با تطهیر پول پیشنهاد میگردد:

- تأمین امنیت سرتاسری در کشور
- کنترل سرحدات برای جلوگیری از خروج پول به خارج
- تعیین و تطبیق مقررات جهت منع انحصارات و غیره
- نظارت دقیق و جدی بانکها و موسسات مالی از طرف بانک مرکزی
- ایجاد محدودیت در انتقالات وجه نقد توسط افراد
- ترویج سیستم الکترونیکی جهت تثبیت دارایی های افراد مخصوصاً افراد بلند رتبه دولتی
- ثبت جایداد های منقول و غیر منقول افراد بخصوص مقامات عالیرتبه دولتی
- تطبیق کامل قانون مبارزه علیه تطهیر پول

د دې گڼې ځانگړی تصویر

مالیات چیست؟

جنوبی نخستین کشور آسیایی است که در سال ۱۹۷۷ با کمک صندوق بین المللی پول توانست این مالیات را در نظام مالیاتی خود گنجانیده و تطبیق نماید و بدنبال آن کشورهای ترکیه، پاکستان، بنگله دیش و لبنان نیز اقدام به اجرای این مالیات نمودند. هم اکنون بیش از ۱۲۰ کشور جهان از سیستم مالیات بر ارزش افزوده بهره مند هستند.

نایل شدن بر مسائل مالی کشور آلمان طرح ریزی گردید و تمایل شدید کشورهایی نظیر ارجینتاین و فرانسه را در خصوص آگاهی از چگونگی ساختار آن برانگیخت، این مالیات بطور رسمی تا سال ۱۹۵۴ به مرحله اجرا قرار نگرفت. یکسال بعد از آن برازیل، فرانسه، دنمارک و آلمان نخستین کشورهایی بودند که این مالیات را در نظام مالیاتی کشور شان معرفی نمودند. کوریای

مالیات سابقه طولانی و شاید به قدمت دولت پیوست داشته باشد. از قدیم الایام دولت ها به اخذ مالیات مبادرت می ورزیده اند. مقدار و نوع این مالیات با توجه به شرایط و نیاز حاکم بر جامعه تعیین می شد. مالیات زمانی باعث رونق اقتصادی و گاهی از عوامل بزرگ سقوط یک تمدن می گردید. مالیات نخستین بار بشکل اصلاح شده آن توسط فون زیمنس در سال ۱۹۵۱ به منظور

مالیات عبارت از: قسمتی از عواید یا ثروت افراد که به منظور پرداخت قسمتی از مصارف عمومی و حفظ منافع اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشور بر اساس قانون به وسیله دولت وصول می شود. به عبارت دیگر برای بقا جامعه و ارائه خدمات اجتماعی توسط دولت، هر یک از افراد جامعه مکلفند در بدل این خدمات به عنوان مالیات به دولت بپردازد. مالیه انواع مختلف دارد مانند: مالیات بر عواید، مالیات بر واردات، مالیات بر افزایش ارزش و ...

مالیات بر حسب تعریف سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) پرداختی است بلاعوض. مالیات ممکن است به شخص، موسسه، دارایی و غیره تعلق گیرد. چنین تعریفی پرداخت های تامین اجتماعی را هم در بر می گیرد.

همچنان به مثابه یک نوع مصارف اجتماعی است که افراد یک ملت در راستای بدست آوردن از امکانات و منابع یک کشور موظفند آنرا پرداخت نمایند تا توانائی های جایگزینی این امکانات و منابع فراهم شود.

مالیات در واقع انتقال بخشی از عواید جامعه به دولت و یا بخشی از مفاد فعالیت های اقتصادی است که نصیب دولت می گردد زیرا ابزار و امکانات دست یابی به عواید و مفاد را دولت فراهم ساخته است.

در قرن ۱۸ راجع به مالیات تعریف هایی ارائه گردیده است:

• منتسکیو معتقد است: مالیات قسمتی از مال هر فرد است که بدولت می پردازد.

برای اینکه از قسمتهای دیگر اموال خود اطمینان پیدا کرده با آسودگی خاطر از آن مستفید گردد.

• میرابو مالیات را چنین تعریف می کند: مالیات عبارت از پیش پرداختی است که افراد برای استقرار نظم در جامعه می میدهند.

• امیل دوژیراردن در کتاب موضوعات مالی می گوید: مالیات قسط بیمه است که افراد میپردازند تا بتوانند بطور اطمینان از حقوق شان بهره مند گردند.

پرودون در کتاب مالیات صریحاً ذکر کرده است همانطوری که بین اشخاص مبادله خدمات انجام می شود بین اشخاص ودولت هم با پرداخت مالیات، مبادله خدماتی صورت می گیرد.

چنین بنظر میرسد که این اصل مورد قبول تمامی جوامع بوده که دولت می تواند جهت رفع نیازهای خود و انجام وظایفش قسمتی از عواید و یا اموال آنان را مطالبه کند.

از چیز های آتی مالیات وضع و به عواید دولت تحویل میشود

• معاش، مزد، فیس و کمیشن
• مجموع عواید از معاملات تجارتي، صنعتی، ساختمانی و سایر فعالیت های اقتصادی

• عواید حاصله از فروش ملکیت منقول و غیر منقول

• تکت پولی، نفع سهم، کرایه، حق الامتیاز، جوایز، مکافات، عواید از درک قرعه و بخشی ها

• عواید از سهم شرکت های تضامنی

• سایر عواید حاصله از کار، سرمایه یا فعالیت های اقتصادی

سایر حالاتیکه در قانون تصریح گردیده است

- نفع سهم: هرنوع توزیع عوایدی است که از طرف شرکت به شکل پول، دارایی یا هر نوع نفع متناسب به سهم شان به سهامداران صورت گرفته و شامل موارد ذیل میباشد:

• هر نوع دارایی ملموس و غیر ملموس
• سهم در شرکت

• تخفیف در هر نوع خریداری ها از شرکت

• قرضه به سهامداران

استفاده از هر نوع دارایی یک شرکت

باید از یاد نبریم که عواید بدین معنی نیست که باید محض به شکل اسعاری، سکه و یا پول بدست آمده باشد، ارزش دارایی بر اساس ارزش آن که در بازار به هر شکل و نوعی که منحیث مجرای دریافت گردد، پنداشته میشود.

همچنان مالیات را تعدادی دانشمندان چنین تعریف نموده اند: فیصدی از عواید، نفع، ثروت و ... افراد حقوقی و حقیقی است که بر حسب نوع مالیات به دولت پرداخت میشود. مالیات در حقیقت بر داشت دولت از منابع خصوصی است بدون اینکه تعهدی از ناحیه دولت نسبت به پرداخت کننده ایجاد شود و بدو دسته تقسیم میگردد:

• مالیاتی هستند که بر عواید بدست آمده وضع میشود. مانند مالیات بر عواید شرکت ها

مالیاتی هستند که بر کالاها و خدمات در مرحله تولید یا فروش نهایی وضع میشود و به خریدار نهایی به صورت افزایش قیمتها منتقل میگردد، مانند مالیات بر املاک و...

بعد از سال ۱۳۸۱ بخش امور مالی صندوق بین المللی پول، در راستای اصلاح نظام مالیاتی افغانستان، اجرای سیاست مالی بر ارزش افزوده را بعنوان یکی از عوامل اصلی افزایش کارایی و اصلاح نظام مالیاتی خواند. با توجه به نظرات کارشناسان صندوق بین المللی پول، مطالعات و بررسی های متعددی در این زمینه در ادارات مربوط صورت گرفت و اجرای مالیات بر ارزش افزوده در سمینارها و کمیته های مختلف علمی با حضور کارشناسان داخلی و خارجی مورد تاکید قرار گرفت.

یکی از مهمترین بحث های مربوط به توسعه اقتصادی در هر کشور روی مالیات است؟ چگونه با دریافت مالیات میتوانیم زمینه های رشد و توسعه را فراهم کنیم؟

• آیا روشهای مالیاتی ما صحیح میباشد و چه پیشنهاد ارزنده ای وجود دارد که عدالت مالیاتی رعایت شود؟

چرا همه از پرداخت مالیات فرار میکنند و در مورد عمل مناسب چیست؟ همین طور صد ها سوال دیگر.

هر دولتی برای اداره جامعه ضرورت به امکانات مالی دارد تا بتواند وظایفی را که از جانب مردم بر عهده گرفته به نحو مطلوبی

انجام دهد.

عمده ترین این وظایف عبارتند از:

- حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور از طریق تأمین وسایل و تجهیزات دفاعی، استقرار و اداره نیروهای نظامی و...

- ایجاد و توسعه راه های ارتباطی و وسایل حمل و نقل

- تأمین صحت عامه، آب، برق، مخابرات و...

- تأمین آموزش در همه سطوح

- تأمین قوه قضائیه و استقرار امنیت اجتماعی

- رفع احتیاجات افراد جامعه در یک سطح قابل قبول

- تأمین زیر بناهای اقتصادی و صنایع کلیدی برای ایجاد زمینه های تولید و اشتغال و تعادل اقتصادی

- تأمین خود کفایی در تمام سطوح بخصوص صنعت و زراعت

تأمین خدمات و حمایت های مالی، تأمین اجتماعی، متقاعدین، بیکاری، پیری و ناتوانی، تأمین خدمات صحتی به صورت بیمه همگانی و تهیه مسکن و صدها وظایف دیگر.

بنابراین دیده می شود که دولت برای دستیابی به اهداف خود برای پاسخگویی به نیازهای جامعه که به تعدادی از آنها اشاره شد نیازمند منابع مالی است. امروز در تمام کشورها، کارشناسان مسائل اقتصادی بهترین منبع تأمین مصارفات دولت را مالیات می دانند. زیرا علاوه بر آن که اتکال دولت را

به منابع طبیعی مثل نفت، ذغال سنگ، جنگلات و... که یک ثروت ملی هست، کم میکند، اشتیاق ملی را برای مشارکت در امور کشور ایجاد میکند.

بنای مالیات عامل متغیر یا هر مفهوم دیگری همچون عواید یا دارایی است که طبق قانون بر آن، مالیات وضع می شود.

باید گفت که یکی از اصول وضع مالیات توانایی پرداخت افراد است یعنی کسانی که از مصارف و ثروت بیشتری برخوردارند باید مالیات بیش تری بپردازند. زیرا این افراد از خدمات و امکانات جامعه استفاده می کنند و عواید و ثروتی را که بدست می آورند مدیون امکانات و خدمات اجتماعی است که دولت ارائه می کند.

شاید سوالی در ذهن ما خطور نماید که فرق ذکات با مالیات چیست؟

بدون شک آنچه را خداوند (ج) بر مسلمین بعنوان یک دستورالعمل الهی واجب و لازم گردانیده است پرداخت ذکات و خمس است که خداوند (ج) به صراحت کامل در سوره توبه مصارف آن را معین فرموده و مصرف خمس و ذکات هیچ ارتباطی به مصارف مالیاتی ندارد و مالیات یک دستور العمل دولتی است که بر اساس قوانین کشورها تنظیم می گردد. •

مأخذ:

قانون مالیات افغانستان

سایت انترتی

عبداللطیف بایانی

د هیواد کرنیز ډگر ته پاملرنه څه پایله لری؟

څرګندی شی څکه چی زموږ ګران هیواد کرنی، مالدارۍ او بڼوالی ته پیاوړتیا او خاص توجه او لازمی مرستی لکه اصلاح شوی تخمونه، کیمیاوی سری، میوه لرونکی نیالګی او نور د اړتیا وړ څیزونه غواړی. په دی توګه تر څو کروندګر، مالداران، او بڼوال په بشپړه توګه خپل کرنی او مالدارۍ چارو ته وده ورکړی او له امله یی د دی سر بیرته دوی له دی

ګرځی، نو ځکه د دولت اړوند ادارۍ په تیره بیا د کرنی او انرژۍ وزارتونه کو ښښ وکړی چی د کوچنیو او سترو پروژو او د اوبو لګولو او د بندونو د جوړولو د اوبو لګولو له لیاری پراخی دښتی څړوبی او کرنی ته چمتو کړی، د تیرو کلونو په بهر کی سره له دی چی په دی برخه کی کارونه شوی دی په هر اړخیز ډول د قناعت وړ نه دی هڅی لا نوری هم په دی اړه

زموږ د خلکو غوڅ اکثریت د کرنی، مالدارۍ او بڼوالی پر مټ ژوند کوی، پدی اساس زموږ هیواد د نورو لومړیتوبونو ترڅنګ د کرنی، مالدارۍ او بڼوالی ته پراخه اړتیا لری، پدی اساس د کرنی، مالدارۍ او بڼوالی او د کرنیزو ځمکو پراختیا او زیاتوالی په ټولنیزه توګه موږ له بد مرغیو او بیکاریو څخه ژغوری او په رښتینی توګه د ملی اقتصاد د پیاوړتیا لامل

لیاری د خپل ځان او د خپلی کورنی ورځنی چاری په ښه توګه پر مخ یوسی او له امله یی ډیر هیواد والو ته په کی د همیشنی کار زمینه برابره شی او د هیواد کمزوره اقتصاد وده وکړی. او هغه میوی او د مالدارۍ تولیدات چی په هیواد کی د ننه تولیدیری باید وده ورکړل شی تر څو نورو هیوادونو ته هم صادر شی.

نو په دی توګه د بزگرانو، ښوالو او مالدارانو ته د لازمو آسانتیاوو د برابرولو او د ستونزو د له منځه وړلو لازمی هڅی وشي او پر له پسې توګه د مرستندو هیوادونو، نړیوال بانک او نورو نړیوالو سرچینو مرستی را جلب شی او په مختلفو برخو کی د بیارغاونی ته په بشپړ زړه سوی ورسوی تر څو د افغانستان کمزوری اقتصاد پیاوړی شی او د افغانستان وچی او تازه میوی په بهرنیو هیوادونو کی خاص ځای ولری د همدغه لامل له مخی هر کال په زیاته اندازه وچی او تازه میوی د بهرنیو هیوادونو مارکیټونو ته انتقالیری او له دی لاری زمونږ د ځمکه والو اقتصاد پیاوړی کیږی، باید خپلو کرنیزو ټوکو ته د بازارونو د موندلو په لټه کی واوسو ترڅو د همدی لیاری نه افغانی ښوالو ته څه نا څه ګټی ور په برخه کړی ځکه په افغانستان کی د تازه میوو زیات حاصلات د دی غوښتنه کوی چی له

هری لاری نه وی باید ورته مارکیټونه پیدا شی او د مارکیټونو له لاری د بزگرانو اقتصادی حالت خیال وساتل شی که د وخت سره سم ګامونه پورته نشی بزگرانو به یی د فقر او بیوزلی سره مخامخ کړی وی. ښه داده چی همدغه اوس د خصوصی سکتور له لاری ورته د مرستی لاسونه وروغزول شی تر څو د هیواد او هیوادوالو کمزوری اقتصاد پیاوړی شی.

دا چی افغانستان یو کرنیز هیواد دی او په سلو کی دولس د افغانستان ځمکی د کرنی وړ دی چی له هغی څخه اوس په سلو کی ۶ کرل کیږی، چی اتیا سلنه خلک یی په کرنه او مالدارۍ بوخت دی او په سلو کی ۵۲ ناخالص کورنی تولیدات د کرنی او مالدارۍ تولیدات له لاری لاس ته راځی چی په عمده ډول غنم، وربجی، جواړی، مالوچ، وچی او تازه میوی دی. سره له دی چی افغانستان یو کرنیزه ملک دی، کرنه مو په یوه ابتدایی ډول پرمخ ځی، د حشراتو ضد درملونه، سری او د سبزیجاتو او غله جاتو لپاره سم تخمونه نلرو که چیری دولت او بهرنی موسسی په دی اړه له بزگرانو سره مرسته وکړی کولای شو د خوراکی ټوکو له مخی پر خپل ځان متکی شو.

اوس زمونږ بزگران پر له پسې د وچکالیو څخه سر ټکوی، کښتونو ته

کافی اوبه نه رسیږی، د مثال په توګه د کال په بهیر کی غنم پنځه ځله اوبو ته اړتیا لری، نو بزګر د اوبو له کموالی له امله دوه یا درې ځله هم نشی خړوبولای. بزګر مرستی او کریدت ته اړتیا لری، ځینی شرکتونه شته چی تخمونه تولیدوی، خو کیفیت یی ډیر ټیټ دی باید داسی تخمونه وی چی له هر چاپیریال سره توافق ولری، په اوس وخت کی افغانستان دوه نیم ملیونه ټنه غنم له بهره واردوی، له بزگرانو سره ښه او هر اړخیزه مرسته وشي. په راتلونکو پنځه کلونو کی به زمونږ د کرنی عایدات دومره لوړ شی، چی نوموړی اندازه غنم به په خپله تولید کړای شو.

د محصولاتو په برخه کی یی د بهرنیو هیوادونو سره قرار داد لاسلیک شی او زمونږ د تولیداتو کیفیت باید لوړشی، سرد خانی باید ولرو څو مو میوی تر ډیره وخته وساتل شی، ځکه چی زمونږ میوی د ساتنی ځای نه لری، میوی مو د سرک په سر په پاکټونه کی پرتی دی اوهره ورځ د خرابی له امله غورځول کیږی، د دې لپاره چی د افغانستان کرنه ډیر ښه پر مختګ وکړی، باید چی د کرنی په معاصر

تکنالوژی تکیه ولری. ●

عبدالحفیظ شاهین

نگاهی به زندگی آدام اسمیت

بود، ملاقات نمود. اسمیت پس از بازگشت از فرانسه، اثر بزرگ خود، تحقیقی درباره ماهیت و علل ثروت ملل را در سال ۱۷۷۶ به نشر سپرد. اسمیت با انتشار این کتاب، شهرت بسزایی کمایی نمود و بعدها به عنوان (پدر علم اقتصاد) یاد شد. تا پیش از انتشار ثروت ملل آدام اسمیت، عمدتاً گرایش به قضاوت در مورد عملکرد اقتصادی بود تا به تحلیل اقتصادی. کتاب ثروت ملل آدام اسمیت یک نقطه عطف در تاریخ تحلیل اقتصادی محسوب میگردد و برای اولین بار نگرش تحلیلی، منسجم و نظام مند به مباحث اقتصادی در این کتاب ارائه شد و به همین علت بود که آدام اسمیت را به عنوان بزرگ مرد اقتصاد شناختند در واقع یک مکتب فکری اقتصاد سیاسی جدید را پایه گذاری نمود که بعدها به مکتب کلاسیک اقتصاد مشهور شد. ویژگی خاص کتاب ثروت ملل درین نهفته است که معانی عمیق را به زبانی ساده و روشن، درچارچوب وسیع از جامعه و تاریخ با کلامی ساده و به صورت منسجم به رشته تحریر در آورده است. آدام اسمیت در ثروت ملل، یک بنای نظری و تحلیلی از اقتصاد را بیان میدارد که خط مشی اقتصادی مورد نظر که همان آزادی اقتصاد است، پیشکش نمود، شاید همین امر یکی از عوامل مهم عظمت ثروت ملل بوده است. کتاب ثروت ملل از پنج جلد تشکیل می شود و دو جلد اول آن به طور واقعی الهام بخش نسل های بعدی اقتصاد دانان میباشد، که علت بنیادی ثروت ملل را معرفی می کند.

اسمیت دو سال پس از انتشار کتاب معروف و موفقش، بحیث رئیس کل گمرکات اسکاتلند مقرر شد، فرانسیس هاجسون، استاد اسمیت در کتاب فلسفه اخلاق، تاثیر عظیمی بر عقاید وی بر جای گذاشت. فرانسیس هاجسون، استاد فلسفه اخلاق در پوهنتون گلاسکو بود، هاجسن می گفت که مهمترین اصل اخلاقی، توسعه خوشبختی بشریت

آدام اسمیت در کشور اسکاتلند متولد شد. تاریخ دقیق تولد وی مشخص نیست، اما تعدادی آنرا سال ۱۷۲۳ میلادی میدانند.

تحصیلات ابتدایی خود را در شهر کرکالدی (زادگاهش) به سر رسانید. اسمیت در سن پانزده سالگی، وارد پوهنتون شد و باسپری نمودن سه سال تحصیل علم اخلاق را فرا گرفت و بعداً از طریق پوهنتون گلاسکو با استفاده از یک بورس تحصیلی یازده ساله شامل پوهنتون آکسفورد شد. اشخاصی که از این بورس استفاده می کردند موظف بودند در ختم تحصیل در آکسفورد به خدمت کلیسای اسکاتلند گماشته شوند، اسمیت با افکار و عقایدی که داشت بیشتر از شش سال نتوانست در آکسفورد تحصیلاتش را ادامه دهد و محیط علمی و آموزشی آکسفورد، هرگز مورد پذیرش او قرار نگرفت. اسمیت فضای آکادمیک آکسفورد را متفاوت از سیستم آموزش و علمی گلاسکو می دید و از شیوه اداره، روش تدریس و حتی محتوای علمی آن انتقاد می کرد. آدام اسمیت از باقیمانده بورس تحصیلی آکسفورد صرف نظر نموده و در سال ۱۷۴۶ به کرکالدی بازگشت و خواستار تدریس در پوهنتون گردید. این خواست وی پنج سال بعد برآورده شد، در سال ۱۷۵۱ میلادی به مقام استادی منطق و فلسفه در پوهنتون گلاسکو رسید و سال بعد به بحیث استاد فلسفه اخلاق، در گلاسکو مقرر شد. گلاسکو مرکز مطالعات، پژوهش و کانون های روشنگری اسکاتلند بود. اسمیت تا ۱۷۶۴ در گلاسکو ماند، اولین کتاب خود را تحت عنوان (نظریه احساسات اخلاقی) در سال ۱۷۵۹ نوشت که شهرت خوبی در محافل روشنفکری برای او به ارمغان آورد. در سال ۱۷۶۶ موصوف روی کتاب دیگری، به کار آغاز نموده و مدتی به پاریس رفت و با دکتر فرانسوا کنه داکتر دربار لویی پانزدهم که بنیان گذار مکتب اقتصادی فیزیوکراسی

است که این عقیده در آن زمان یک نظر انقلابی به شمار می رفت، همچنان آثار تفکرات هاجسون را در نوشته های آدام اسمیت می توان مشاهده کرد. اولین اثر بزرگ آدام اسمیت نظری احساسات اخلاقی او است. باید یاد آوری کرد که او در این کتاب عقاید افلاطون، ارسطو، رنو، سیسرو، هابز، لاک، هیوم و هاجسن تسلط و احاطه او را بر تاریخ فلسفه نظری و اخلاقی روشن می سازد. این کتاب را می توان پایه فلسفی کتاب ثروت ملل دانست.

اسمیت علاوه بر میراث فلسفی و اخلاقی که از گذشتگان داشت، اندیشه های اقتصادی گوناگون متفکران پیش را هم در نظر داشت و میراث تفکر اقتصادی که به اسمیت رسید شامل سه بخش عمده فکری می شد.

جریان تفکر اقتصادی مرکانتیلیستی که منحنیث سر آغاز به آن اشاره نمود. تفکر فیزیوکراسی که فرانسوا کنه و رابرت تورگو از آن نام برده اند.

- اندیشه های پراگنده دانشمندانی چون دیوید هیوم، ویلیام یتی، نورث و ماندویل و نیز اندیشه های اقتصادی کلیسا مانند توماس آکویناس،

احمد مسعود محصل اقتصاد تجارت
انستیتوت اداره و حسابداری

در بازارهای آزاد و دور از مقررات دولتی صورت گیرند. به عقیده او سیاست آزاد اقتصادی، منجر به افزایش سطح زندگی در تمام کشورها می‌شود. اسمیت تعرفه‌های تجارتی به سطح بالا را به شدت زیر سؤال می‌برد که این گونه مداخلات، همواره باعث تنزل کارایی اقتصاد شده و در نهایت منتج به پرداخت قیمت بیشتر از طرف مصرف کنندگان می‌شود.

آدام اسمیت (۱۷۷۳-۱۷۹۰) دانشمند اسکاتلندی‌الصل انگلیسی مولف کتاب معروف در باره ماهیت و علل ثروت ملل که با این کتاب او به عنوان بنیان گذار علم اقتصاد و مکتب کلاسیک شناخته شد. کتاب وی جامع ترین کتابی بود که تا آن زمان راجع به سازمان‌های اقتصادی نوشته می‌شد و ضمناً اولین کتابی بود که در قرن هژدهم با روشی نو و بنیاد علمی در علم اقتصاد نگاشته می‌شد. در سال ۱۸۷۱ با ظهور اقتصاد دانانی مثل ویلیام استانیلی جونز، کارل منگر و لئون والراس، هر سه با تأکید بر اهمیت و اصالت مطلوبیت، مکتب نئوکلاسیک را پایه‌گذاری کردند و مکتب جدید دیگری در اقتصاد اضافه گردید. پدر علم اقتصاد در سال ۱۷۹۰ جهان فانی را وداع گفت. ●

مأخذ:

کتاب زندگی آدام اسمیت پدر اقتصاد
و انترنت

بفروش رسانید. اسمیت معتقد بود که تقسیم کار سبب افزایش رفاه عمومی است و متناسب به نیروی تولید می‌باشد، نه آنچنان که تصور می‌شود متناسب با مقدار طلا و نقره است... و اسمیت این چنین در نظر مرکانتیلیستی از ثروت را رد می‌نماید. اسمیت برای تشریح بهتر فواید تقسیم کار در افزایش ثروت مثالی ارایه داشت: یک کارخانه سنجاق‌سازی، تقسیم کار موجب می‌شود که روزانه ۱۰ کارگر بتوانند ۴۸۰۰۰ سنجاق یعنی هر نفر ۴۸۰۰ سنجاق تولید کند، در حالی که بدون تقسیم کار، اگر قرار باشد هر کارگر تمام مراحل تولید سنجاق را به تنهایی انجام دهد، هیچ کارگری نمی‌تواند بیش از ۲۰ سوزن تولید نماید.

اما تقسیم کار چگونه در یک اقتصاد شکل می‌گیرد؟ چگونه منابع در یک سیستم اقتصادی تخصیص می‌یابد و به منابع تولید محصولاتی بدل می‌گردد که نیاز افراد جامعه را پاسخ می‌دهد؟ چه چیز مبادلات زیادی میان افراد جامعه را تنظیم می‌نماید؟ آیا نیاز به سازمانی مانند دولت است تا وظایف هر فرد را در محصولات تولید جامعه تعیین نماید و تقسیم کار را به پیش ببرد؟ از نظر اسمیت، تقسیم کار بدون وجود یک سازمان برنامه ریزی و دخالت دولت، به صورت خود به خودی در بازار صورت می‌گیرد و در واقع تقسیم کار پیامد طبیعی تمایل ذاتی بشر به (مبادله و معاوضه یک جنس با جنس دیگر) می‌باشد. به نظر آدام اسمیت، همین تمایل به مبادله است که پیشرفت و توسعه تقسیم کار را موجب می‌شود. اسمیت به پیشرفت، گسترش ثروت و رفاه جامعه سرمایه داری تحت نظام بازار آزاد، بسیار خوشبین بود. موصوف در تجارت خارجی نیز معتقد به آزادی اقتصادی بود. او با رد سیاست تراز تجاری مثبت مرکانتیلیست‌ها، چنین نتیجه گرفت که این سیاست‌ها به میزان غلط ذخایر طلا و نقره را به جای جریان ورود و خروج کالا، مبنای ثروت یک کشور تلقی می‌کنند. اسمیت معتقد بود که سیاست صحیح دولتی در قبال تجارت بین‌المللی، باید همان سیاستی باشد که در مورد تجارت داخلی اتخاذ می‌شود، یعنی اجازه دهیم مبادلات داوطلبانه

اندیشه‌های متذکره باعث شد که اسمیت به نگارش اثری پرداخت که با بهره‌گیری از اندیشه اقتصادی گذشتگان بنای اندیشه‌های واحدی را در زمینه اقتصاد گذاشت.

آدام اسمیت همیشه به این فکر بود که منبع اصلی ثروت چیست؟ و اینکه چگونه دولت‌ها، ملت‌ها را به ثروت بیشتر می‌رسانند؟ همان طوری که قبلاً ذکر شد، مرکانتیلیستی، منبع اصلی ثروت اقتصادی را فلزات قیمتی (طلا و نقره) می‌دانست و راه ذخیره طلا و نقره را به عنوان ثروت، برای کشورهایی که فاقد منابع سرشار این فلزات بودند، توصیه میکرد، بنابراین بر اساس تفکر مرکانتیلیستی، ذخایر فلزات قیمتی (طلا و نقره) از طریق اعمال سیاست تراز تجاری مثبت به عنوان سیاست ملی برای افزایش ثروت تثبیت شد. همچنان، فیزیوکرات‌ها زمین را منبع اصلی می‌دانستند که از طریق زراعت بدست می‌آید. می‌گفتند که (زراعت، سرچشمه تمام ثروت‌های دولت و همه افراد ملت است).

اما اسمیت، در پیشگفتار کتاب ثروت ملل، نظریات مرکانتیلیست‌ها و فیزیوکرات‌ها را در مورد ثروت رد نموده و کار را به عنوان منبع حقیقی ثروت هر ملت معرفی نمود، اسمیت می‌نویسد: کار سالانه هر ملت، ثروت اساسی است که تمامی اشیای مورد نیاز و مفید را فراهم می‌آورد و آنرا ملت به مصرف می‌رساند که شامل محصول مستقیم کار و اجناس است.

از نظر اسمیت نیروی کار، منبع اصلی پیدایش ثروت بشمار می‌رود و آنچه جهت گسترش ثروت و رفاه یک کشور تعیین‌کننده است، به عقیده وی صرف اشیای مادی دارای ارزش تبادلولی هستند مثمر و مولد می‌پنداشت لیکن کارهای معنوی مانند: فعالیت معلم، هنرمند و... را گرچه مفید پنداشته می‌شد لیکن از دید اقتصادی آنرا موثر نمی‌دانست. موصوف حجم سرمایه را برای سطح استخدام مهم میدانست، آدام اسمیت به عوامل تولید سه گانه یعنی کار، زمین و سرمایه اشاره می‌کرد به عقیده وی (تقسیم کار) و تخصص مربوط به توسعه بازار است زیرا مقدار زیاد تولیدات را نمی‌توان در مارکیت‌های محلی و کوچک

مزیت و خوبی های پرداخت الکترونیکی

الکترونیکی شناخته شده اند. این ابداعات که در حال حاضر نیز در مرحله اول توسعه و پیشرفت قرار دارد، بالقوه دارای این قدرت هستند که قواعد حاکم بر پول نقد را در مورد پرداخت های خرده فروشی به چالش کشیده و در عین حال می توانند معاملات خرده فروشی را هم برای مصرف کننده و هم برای تجار، ساده تر و ارزانتر گردانند. در این زمینه ادعا شده است که پول الکترونیکی مفهوم جدیدی از یکس جیبی پول (Pocket money) را ارایه نموده، سیستم پرداخت تجاری را برای اینترنت به وجود آورده و راه دولت ها را برای پرداخت به صورت الکترونیکی، تغییر داده و انقلابی را در گردش ارزش (پول) از طریق خطوط تلفون و امواج (الکترونیکی) پدید آورده است.

استفاده از پول الکترونیکی در معاملات با ارزش کم، حجم وسیعی را در بر می گیرد. پول الکترونیکی طیف وسیعی از خدمات جدید را ارایه می دهد و راه هایی را که افراد قبلاً می توانستند از آن طریق بهای کالاها را پرداخت کنند، تغییر داده است.

ویژگی های سیستم های پرداخت الکترونیکی

امنیت: ایمن ساختن اطلاعات به معنای جلوگیری از تحریف و دستیابی به اطلاعات توسط افراد غیر مجاز. ◀◀

بانک های فدرال ریزرف آمریکا به انتقال وجوه از طریق تلگراف می پرداختند. پرداخت الکترونیکی اشکال گوناگونی دارد که می توان آن را به دو دسته اصلی تقسیم کرد:

الف- سیستم های پرداخت برای معاملات عمده فروشی

ب- سیستم های پرداخت برای معاملات خرده فروشی

پرداخت های عمده فروشی از طریق سه سیستم اصلی انتقال وجوه بین بانک های انجام می شود که عبارتند از: Fedwire-Swift-Chips.

سیستم های پرداخت خرده فروشی شامل معاملات مصرف کننده می شوند. پرداخت های این معاملات از طریق مکانیزم هایی نظیر کارت های اعتباری، ماشین های پرداخت الکترونیکی (ATM) کارت های بدهی پایانه فروش (POS) بانکداری خانگی و سرویس های پرداخت صورت حساب از طریق ارتباط تلفونی، انجام می شود.

در چنین مکانیزم هایی پرداخت به صورت برخط (Online) نیز وجود دارد و از طریق بررسی و کنترل زاویای مختلف سیستم، اعمال می شود. تعدادی از ابداعات در محدوده پرداخت های الکترونیکی جزیی (خرده فروشی) به عنوان پول

پول منیث یگانه وسیله مبادله از گذشته ها دارای ارزش خاص و مبرم بوده است. بعد از میان رفتن و کمرنگ شدن مبادلات پایاپای (بارتر) و به میان آمدن پول به اشکال سکه و نوت در نزد همه افراد، ادارات و شرکت ها و ... هر مورد و کار با پول آغاز و با پول ختم می گردد. پول یک سند اعتباری است که از طرف دولت ها تأیید شده باشد. انتقال پول از یک محل به محل دیگر جهت انجام معاملات و داد و ستد ها با مشکلات و خطرات گوناگون همیشه در همه حال همراه است. درین اواخر با پیشرفت و توسعه تکنالوژی، مثل عرصه های دیگر، در سکتور بانکی و پولی نیز تغییرات و تحولات شگرفی بوجود آمده است که درین میان انتقالات الکترونیکی و پرداخت الکترونیکی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. که خطرات و مشکلات فوق الذکر را به حد اقل می رساند.

مطلب پرداخت الکترونیکی و پول الکترونیکی که حین جستجو در اینترنت بنظرم خورد، آنرا بسیار جالب و سود مند یافتم ازینرو خواستم در مجله بانک به نشر برسد، امید وارم تا برای خوانندگان مجله یا اقلاً مبتدیان این عرصه سودمند باشد.

زمان شروع پرداخت الکترونیکی را می توان سال ۱۹۱۸ دانست، یعنی هنگامی که

تقسیم پذیری: بیشتر فروشندگان تنها کارتهای اعتباری را برای ساحت حدافل و حداکثر قبول می کنند بنابراین هرچه ساحت قبول پرداختها را زیاده تر سازد امکان پذیرش بیشتری دارد.

قابلیت بررسی: سیستم باید تمام عملیات مالی را ثبت نماید تا در صورت لزوم بتوان مشکلات و خطاهای احتمالی را ردیابی کرد.

قابلیت اطمینان: سیستم باید بقدر کافی مستحکم باشد تا کاربران در صورت قطع برق پولها را از دست ندهند.

پوشش: این مطلب با حریم خصوصی ارتباط دارد یعنی برخی خریداران تمایل دارند هویت و مشخصات خرید هایشان پوشیده باقی بماند.

عدم تکذیب: یک سیستم پرداخت اینترنتی باید گروههای درگیر را مطمئن و متعهد سازد که گروهی نتواند معاملات را انکار کرده و یا بطور غیر قانونی از زیر آن شانه خالی کند.

پول الکترونیکی

پول چیست ؟

پول وسیله ای است که مردم در قبال کالاها و خدماتی که واگذار می کنند، متقاضی دریافت و قبول آن هستند. پول سه هدف را برآورده می سازد: اول: وسیله ای است برای مبادله دوم: به عنوان یک استاندارد و معیار ارزش به کار می رود، یعنی معیاری برای سنجش کالاها و خدمات و همچنین معیاری برای مقایسه کالاها و خدمات گوناگون است. سوم: پول به عنوان یک ذخیره ارزش عمل می کند، بنابراین می توان آن را ذخیره نمود و در آینده از آن استفاده کرد.

پول الکترونیکی چیست ؟

بانکداری الکترونیکی و پول الکترونیکی مفاهیمی عام و کلی هستند و ما باید مشخص سازیم که آنها دقیقاً از چه چیزی صحبت می کنند. امروز این مسئله پذیرفته شده است که بانکداری الکترونیکی می تواند به دو جریان مجزا تقسیم شود: یکی عبارت است از محصولات پول الکترونیکی، به ویژه در شکل محصولات که ارزش را ذخیره می کنند و دیگری تحویل یا دسترسی الکترونیکی به محصولات.

اینها محصولات هستند که به مصرف کننده این امکان را می دهند تا از وسایل ارتباطی الکترونیکی استفاده کرده و به این ترتیب به خدمات پرداخت قراردادی دسترسی داشته باشند. به عنوان مثال: استفاده از یک کامپیوتر شخصی و یا شبکه کامپیوتری (مثل اینترنت) برای پرداخت کارت الکترونیکی یا ارسال دستوری برای انتقال وجوه بین حسابهای بانکی.

از آنجایی که پول الکترونیکی همچنان در مراحل اولیه پیشرفت است، هنوز تعریف واحدی از پول الکترونیکی وجود ندارد و اشخاص مختلفی پول الکترونیکی را به روشهای متفاوتی تعریف کرده و توضیح داده اند. جامعه اروپا در پیش نویس دستورالعمل خود، پول الکترونیکی را بدین گونه توصیف نموده است:

الف- بر روی قطعه ای الکترونیکی مانند تراشه کارت و یا حافظه کامپیوتر به صورت الکترونیکی ذخیره شده است.

ب- به عنوان یک وسیله پرداخت برای تعهدات اشخاصی غیر از مؤسسه صادر کننده، پذیرفته شده است.

ج- بدین منظور ایجاد شده است که به عنوان جانشین الکترونیکی برای سکه و

بانکوت در دسترس و اختیار استفاده کنندگان قرار گیرد.

د- به منظور انتقال الکترونیکی وجوه و پرداختهایی با مقدار محدود ایجاد شده است.

مشاور امور مصرف کنندگان فدرال رزرو آمریکا، پول الکترونیکی را به این عنوان توصیف نموده است: پولی است که به صورت الکترونیکی حرکت کرده و به گردش درمی آید و می تواند به صورت کارت هوشمند و یا کارت هایی که در آنها ارزش ذخیره شده، یا بکس جیبی پول الکترونیکی ارایه شود. همچنین می تواند در پایانه فروش استفاده شده و یا بدون دخالت هیچ شخص دیگری و مستقیماً به صورت شخص به شخص مورد استفاده قرار گیرد و نیز می تواند از طریق خطوط تلفن به سوی بانک ها و یا دیگر ارایه دهندگان خدمات یا صادر کنندگان (پول الکترونیکی) به حرکت درآمده و یا خرج شود.

از تعریف بالا می توان نتیجه گرفت که پول الکترونیکی یک میکائیزم پرداخت ارزش ذخیره شده یا پیش پرداخت شده است که در آن مقداری از وجوه یا ارزش که برای مصرف کننده قابل استفاده است در یک وسیله و قطعه الکترونیکی ذخیره شده و در تصرف مشتری است. ارزش الکترونیکی توسط مصرف کننده و مشتری خریداری می شود و هر بار که مستقیماً به دستگاه های دیگر متصل شود و یا مصرف کننده از دستگاه استفاده کند تا از طریق پایانه فروش و یا حتی از شبکه های کامپیوتری همانند اینترنت خریدی را انجام دهد، از موجودی آن کاسته میشود.

خصوصیات کلیدی پول الکترونیکی :

خصوصیات اصلی پول الکترونیکی عبارتند از:

(۱) ارزش بر روی قطعه و یا وسیله الکترونیکی که به صورت الکترونیکی ذخیره می شود. محصولات گوناگون از لحاظ اجرای تکنیکی متفاوت هستند. در پول الکترونیکی مبتنی بر کارت، یک قطعه سخت افزاری کمپوتری که مخصوص و قابل حمل است، در یک کارت پلاستیکی جای داده شده در حالیکه در پول الکترونیکی مبتنی بر نرم افزار، از یک نرم افزار تخصصی و مخصوص که بر روی کمپوتر شخصی نصب شده، استفاده می شود.

(۲) ارزش موجود در پول الکترونیکی به چند طریق و به صورت الکترونیکی منتقل می شود. برخی از انواع پول الکترونیکی امکان انتقال موازنه های الکترونیکی را مستقیماً از یک مصرف کننده به دیگری و بدون دخالت شخص ثالث (همانند صادر کننده پول الکترونیکی) فراهم می آورند و آنچه که بیشتر متداول و مرسوم است آن است که تنها پرداخت های مجاز و ممکن پرداخت از مصرف کننده به تاجر و همچنین امکان باز خرید ارزش پول الکترونیکی برای تاجر است.

(۳) قابلیت انتقال، محدود به معاملاتی است که سابقه آن ها ثبت شده باشد. در اکثر روش ها و رویه های محصول، برخی از جزئیات معاملات بین تاجر و مصرف کننده در یک پایگاه مرکزی ثبت می شود که قابل نمایش دادن و ارایه هستند. در مواردی که معاملات به طور مستقیم بین مصرف کنندگان امکان پذیر باشد، این اطلاعات بر روی دستگاه شخصی مصرف

کننده ثبت می شود و تنها هنگامی می تواند از طریق دستگاه مرکزی نمایش داده شده و ارایه گردد که مصرف کننده از طریق اپراتور (عامل طرح) پول الکترونیکی قرارداد بسته باشد.

(۴) تعداد شرکا و طرفینی که به نحو کار کردی و مؤثر در معاملات پول الکترونیکی دخیل و درگیر هستند، بسیار بیشتر از معاملات قراردادی است.

(۵) موانع تخنیکی و اشتباهات انسانی می تواند اجرای معاملات را مشکل و یا غیر ممکن سازد درحالی که در معاملات مبتنی بر کاغذ چنین مشکلی با این حجم وجود ندارد.

انواع پول الکترونیکی

پول الکترونیکی را به شیوه های مختلف تقسیم بندی می نمایند، در یکی از تقسیم بندی ها، پول الکترونیکی را به دو دسته تقسیم می نمایند:

پول الکترونیکی شناسایی شده

این نوع پول الکترونیکی حاوی اطلاعاتی درباره هویت مالک آن می باشد که تا حدودی مانند کارتهای اعتباری است. این پولها دارای قابلیت ردیابی می باشند و هویت دارنده آن قابل شناسایی است. قابلیت استفاده این پول در دو روش پیوسته و ناپیوسته امکان پذیر است.

پول الکترونیکی غیر قابل شناسایی (بی نام و نشان)

این نوع پول دیجیتلی خصوصیت مخفی بودن هویت فرد دارنده اش را در بردارد و از این لحاظ درست مانند پول کاغذی سنتی عمل می کند. هنگامی که پول دیجیتلی از حسابداری برداشت شد بدون باقی گذاشتن هیچ اثری می توان آن را خرج

نمود و با توجه به این نکته که هنگام ایجاد کردن پول دیجیتلی از امضاهای نامشخص استفاده می شود امکان پی گیری آن برای هیچ بانکی وجود ندارد. هر کدام از پولهای الکترونیکی فوق الذکر به دو دسته پول الکترونیکی پیوسته و پول الکترونیکی ناپیوسته تقسیم می شود.

اثرات پول الکترونیکی بر بانک ها

ابزار پرداخت الکترونیکی نقش مهمی در توسعه تجارت الکترونیکی دارند و خدمات و محصولات بانکداری الکترونیک، منجمله پول الکترونیکی می تواند فرصت های مهم و جدیدی را برای بانک ها فراهم آورند. بانکداری الکترونیکی و پول الکترونیکی، به بانک ها این امکان را می دهد که بازار خود را از نقش های سنتی سپرده گذاری و اعطای اعتبار را فراتر برده و توسعه بخشند، علاوه بر این، بانکداری الکترونیکی و پول الکترونیکی می تواند هزینه های (عملیاتی) بانک ها را کاهش دهد.

در مقیاسی وسیعتر، توسعه و پیشرفت مداوم بانکداری الکترونیک و پول الکترونیکی می تواند در کاهش مصارف معاملات خرده فروشی هم در سطح ملی و هم در سطح بین المللی مشارکت و همکاری داشته باشد و این امر به نوبه خود و بالقوه می تواند به تولیدات بیشتر و رفاه اقتصادی منجر شود.

بانکداری الکترونیک به مصرف کنندگان، قدرت انتخاب های بیشتری می دهد. مصرف کنندگان و تاجر قادر هستند تا مؤثر بودن، تأثیر گذاری و بهره بردن از راحتی و آسایش بیشتر را افزایش دهند، اما

در داخل و بیش از نهصد هزار ATM یا ماشین های اتومات صرافی در سراسر دنیا پول نقد بدست آورد.

باتوجه به موارد فوق میتوان نتیجه گرفت که نقش کارت های پرداخت و اعتباری نقش چند بعدی است و در تمام ابعاد زندگی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تمام اشخاص حقیقی و حقوقی که به نوعی با پول سروکار دارند موثر است و توسعه و بکار گیری موثر آن، حمایت تمام موسسات و اشخاص را در سطح ملی می طلبد. سیستم بانکی کشور در صدر این برنامه قرار دارد که از همه اولتر زمینه های مساعد و عملی را برای فرهنگ سازی در این مورد فراهم سازد و رسانه ها در ابعاد وسیعی برای آگاهی افکار عامه از مزیت های این فرآورده ها که نقش اساسی را برای ایجاد یک نظام مطمئن پرداخت در جهت انکشاف سیستم مالی و بالاخره رشد و انکشاف اقتصادی کشور دارد، کمپاین نمایند تا بتوانیم از مزیت های این نوآوری ها که در اکثر کشورها که در حال حاضر به وفرت عملی میگردد به نفع اقتصاد ملی کشور استفاده بهینه نمائیم. ●

شازیه درانی عضو آمریت عمومی مالی

و مسوول زنان د افغانستان بانک

محدود شود و یا خیر بلکه مهم این است که صدور پول الکترونیکی می باید قانونمند و منظم باشد و صادر کننده باید مدیریت ریسک قابل ملاحظه ای داشته باشد که مستلزم نظارت بانک مرکزی است. البته فقط مشخص نمودن اینکه چه کسی می تواند پول الکترونیکی را صادر کند، مسئله اساسی نیست بلکه مشخص نمودن انواع پول الکترونیکی که می تواند صادر و توزیع شود نیز مهم است.

در کشور ما:

نظام بانکی کشور عزیز ما افغانستان که دستخوش انکشافات قابل ملاحظه یی شده است این امکانات را پیدا کرده که پول الکترونیکی را در بستر مساعد تخنیکي اش ایجاد، پرورش و به نفع سیستم تادیات کشور بارور نماید. امروز اکثریت بانکهای تجارتی ما اعم از بخش دولتی و هم خصوصی با سیستم های محاسبات پیشرفته و مدرن توأم با نرم افزار های شناخته شده جهانی مجهزاند و قادراند خدمات بانکی را به مشتریان شان با استفاده از امکانات تخنیکي مدرن در همه جا و همه وقت عرضه نمایند.

برای اولین بار بانک بین المللی افغانستان (AIB) که یکی از بانکهای تجارتی است. دبت کارت (کارت بدهی) جهانی را به هموطنان پیشکش نموده که میشود با این کارت از ماشین های ATM این بانک

توسعه بانکداری الکترونیکی و پول الکترونیکی همچنین چالش های جدیدی را برای بانک های سنتی به وجود آورده است. معاملات پول الکترونیکی بسیار ارزان تر از سایر معاملات هستند و امروز این مسئله می تواند به عنوان مزیتی رقابتی مطرح شود. از سوی دیگر، بانکداری الکترونیکی باعث می شود که کار برای بانک های سنتی سخت تر شود، مصارف آنان افزایش یابد (به دلیل کاهش مشتریان) و کسب و کارها را کمتر با دوام و ماندنی سازد. این بانک ها قادر به جذب سرمایه مازاد و بیشتر از بازار سرمایه و سهام نیستند.

چه کسی می تواند محصولات پول الکترونیکی را صادر و توزیع کند:

چند نوع از صادر کنندگان (پول الکترونیکی) وجود دارد: بانک ها، مؤسسات مالی غیر بانکی و مؤسسات غیر مالی. برخی کشورها مثل ایالات متحده و هانگ کانگ به مؤسسات خصوصی نیز اجازه صدور و انتشار پول الکترونیکی را می دهند و در بسیاری کشورها فقط به مؤسسات دولتی اجازه تولید و توزیع پول الکترونیکی داده می شود و در عین حال مؤسسات خصوصی می توانند محصولات و پول های جایگزین نظیر چک مسافرتی صادر و توزیع کنند. مهم نیست که آیا صدور پول الکترونیکی باید به بانک ها

صادرات افغانستان ۶۰ درصد افزایش یافت

تحميل زحمات فراوان درختان میوه و زمین خویش را به ثمر رسانیده اما امروز یک سیر سیب کمتر از ۱۰۰ افغانی و یک سیر پیاز کمتر از ۶۰ افغانی بفروش می رسد. همین امر سبب شد تا دهاقین در مورد زراعت توجه نموده و سطح حاصلات زراعتی در کشور کاهش یابد و ما برای خریداری مواد اولیه خوراکی به کشور های خارجی مراجعه نمائیم. اگر در مورد بازار یابی محصولات زراعتی

می گردد فصل تابستان که موقع جمع آوری حاصلات بهاری می باشد به جای سرور و شادمانی با غم و اندوه روبرو میشوند، زیرا آنان می دانند که با وجود زحمات فراوان باغ و زمین خویش را به ثمر رسانیده اند که بعد از جمع آوری حاصلات شان نه بازاری است و نه خریداری، تا حاصلات شان را به قیمت خوب بفروش برسانند و از پول آن ما یحتاج زندگی شان را تهیه نمایند، یک دهقان با

توجه به عرصه تولیدات داخلی کشور چون سکتور زراعت، صنایع دستی و انکشاف بخشیدن این نهاد ها در بخش های مختلف یکی از راهکار های نهایت اساسی است که صادرات و اقتصاد کشور را گسترش و در زندگی مردم تغییرات عمده یی را وارد می نماید، اگر در موارد فوق توجه جدی صورت نگیرد زراعت، صنعت و صادرات افغانستان بطرف سقوط پیش می رود، طوریکه مشاهده

توجه جدی صورت گیرد دهاقین کشور با علاقمندی زیاد به کشت و زراعت رو می آورند، جوانان ما دیگر بیکار نمی مانند، کشور ما آباد و سرسبز میگردد و در آنصورت از طریق فعالیت های مشترک و سازمان یافته وزارت زراعت، تجارت و صنایع و اتاق تجارت و صنایع کشور، زمینه صادرات محصولات زراعتی و صنایع دستی به بازارهای خارجی مهیا می گردد، صنعت کاران و دهقانان کشور در شغل شان تشویق میشوند در غیر این صورت پیشه وران به شکست و رکود کاری مواجه می شوند، که کاهش در تولید این صنعت مهم و با ارزش، ضربه سنگینی بر اقتصاد کشور و خانواده ها وارد می نماید؛

در صورت ادامه این وضعیت دهاقین دیگر ولایات کشور نیز مانند دهاقین هرات که به کشت زعفران رو آورده بودند، با کمال تا سف زعفران شان به قیمت مناسب در خارج از کشور صادر نشد و زمینه بازار یابی برای شان مهیا نگردید که در نهایت همه متاثر و دلسرد شدند. کشور ما که هشتاد درصد مردم آن زراعت پیشه میباشند با آنهم گندم مورد نیاز خود را از خارج وارد مینمایند. در سال جاری بر اساس سروی مقامات مسئول ۷۷ درصد کشت للمی از بین رفته، در میزان تولید غله جات ممکن ۲۸ درصد کاهش رونما گردد، افغانستان در سال جاری به کمبود ۱,۷۵۰ متریک تن گندم مواجه است. در بخش اشیای مصرفی باید گفت که کشور ما کاملاً به یک کشور مصرفی مبدل گردیده و مردم به دلیل ضعف اقتصاد، در زندگی روز مره شان از اجناس بی کیفیت چینی استفاده می نمایند که به همین دلیل محصولات چینیائی

تمامی بازارهای افغانستان را در اختیار خود قرار داده است. واردات کشور در ربع اول سال جاری به یک میلیارد و ۴۵ میلیون دالر میرسد که بر اساس آن واردات افغانستان ۸۷ درصد بیشتر از صادرات آن میباشد. در صورتیکه بیشترین اقلام صادراتی کشور را آهن پاره ها که از کار باز مانده است تشکیل می دهد، اگر این آهن پاره ها به خارج صادر نگردد، در کار خنجات ذوب آهن در داخل کشور از آن استفاده بعمل آید، بر علاوه اینکه برای یک قشر عظیم بیکار در کشور شغل ایجاد می شود مزایای دیگری هم خواهد داشت. به هر صورت درین اواخر بر اساس اظهار نظر محمد قربان حقجو رئیس اتاق تجارت و صنایع کشور، در نشست خبری ۲۴ اسد: بر اساس ارقام بدست آمده از احصائیة مرکزی افغانستان طی سه ماه اول سال جاری به ارزش ۱۳۵,۳۷ میلیون دالر امریکایی، افغانستان کالا های تجارتی را به کشورهای خارجی صادر نموده است، که میزان صادرات افغانستان در سه ماه اول سال جاری سه برابر در مقایسه با صادرات سه ماه اول سال گذشته افزایش یافته است. روی این ملحوظ مسئولان اتاق تجارت و صنایع افغانستان از رشد ۶۱ درصدی صادرات کشور در ربع اول سال جاری نسبت به سال گذشته خبر داده اند. که بیشترین اقلام صادرات افغانستان را فلز های داغمه، میوه خشک، گیاهان طبیی، صنایع دستی، قالین، سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی تشکیل می دهد که قسمت اعظم این اقلام صادراتی به کشورهای پاکستان، ایران، هند، چین، روسیه، تاجکستان، ازبکستان، قزاقستان و آلمان صادر گردیده

است. بر اساس اظهار مسئولین اتاق تجارت و صنایع از جمله این اقلام تجارتی به ارزش ۱۱۱ میلیون و ۸۷۰ هزار دالر امریکایی به کشور پاکستان، ۸ میلیون و ۳۷۰ هزار دالر امریکایی به هند، یک میلیون و ۹۰۰ هزار دالر امریکایی به ایران، ۳ میلیون و ۵۶۰ هزار دالر امریکایی به روسیه، ۴۲۰ هزار دالر امریکایی به آلمان، ۳۶۰ هزار دالر امریکایی به تاجکستان، ۲۵۰ هزار دالر امریکایی به قزاقستان، ۸۰ هزار دالر به ازبکستان، ۳۰ هزار دالر به چین و ۸ میلیون و ۵۳۰ هزار دالر امریکایی به سایر کشور ها صادر گردیده است. بر اساس اظهار خان جان الکوزی معاون اتاق تجارت و صنایع کشور نسبت سرازیر شدن سیلاب ها سال گذشته در پاکستان میزان صادرات افغانستان پایین بود و افغانستان به همین دلیل به این کشور صادرات نداشت، وی همچنان یکی از دلایل عمده افزایش صادرات افغانستان به پاکستان را انتقال آهن کهنه عنوان نموده، یاد آور شد که از آغاز ربع دوم سال جاری تا کنون در مقایسه به ربع دوم سال گذشته در صادرات میوه افغانستان افزایش رو نما گردیده است و از آغاز ربع دوم سال جاری تا حال در حدود بیشتر از ۳۰ هزار تن میوه تازه از قبیل خربوزه، انگور، انار، آلبالو و زرد آلو به کشورهای خارجی صادر گردیده است، در حالیکه در ربع دوم سال گذشته ۹۰۵۰ تن میوه تازه به کشورهای خارجی صادر گردیده بود. مسئولان اتاق تجارت و صنایع می گوید: اگر مشکلات ترانزیتی میان افغانستان و پاکستان حل شود صادرات افغانستان تا هفتصد میلیون دالر افزایش خواهد یافت. ●

عبدالحفیظ شاهین

به سلسله سهمگیری تجار و متشبثین خصوصی در اعمار چهار راه ها در این
اواخر چهار راه باغ زنانه، توسط شرکت منصوری گروپ به شکل اساسی و قشنگ
اعمار گردیده که به زیبایی شهر کابل افزوده است. قابل یاد آور است که این
چهار راه مهم شهر بنام تاریخی چهار راه ابریشم مسمی گردیده است.

BANK

DA AFGHANISTAN BANK

FIFTYONE ISSUE

FIFTH YEAR

SEPTEMBER

2011

www.centralbank.gov.af